

Razprava o društvenem življenju in letalnem tisku na seji Okrajnega odbora SZDL Murska Sobota

DOBRA OCENA Z NEKATERIMI IZJEMAMI

NEKATERA VODSTVA GASILSKIH DRUŠTEV PO ZABLJAJO NA PATRIOTSKO VZGOJO ČLANSTVA — POMEMBNA VLOGA DRUŠTEV »SVOBODA« IN PROSVETNIH DRUŠTEV PRI PREOBRAZBI DELOVNIH LJUDI — PREMALO DELAVSKE IN KMEČKE MLADINE V TVD »PARTIZAN« — PREŽIVELA MISELNOST ZAVIRA DELO PROGRESIVNIH SIL

Na nedavni razširjeni seji Okrajnega odbora SZDL za Pomurje, ki sta ji med drugimi prisostvovala član GO SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga in zvezni ljudski poslanec Janez Hribar, so ugotovili, da je v našem okraju dokaj dobro razvito društveno življenje. O tem pravi 717 različnih društev s približnim skupnim številom 58.890 članov.

Iz poročila o društvenem življenju v Pomurju povzemo, da je treba te številke dodat še člane manjših samostojnih društev in klubov, ki niso vezani na okrajne zveze (aero klub, nogometni klub, šahovski klub). Po številu članstva in dejavnosti so v okraju najmočnejša društva: gasilska, kulturno-prosvetna, telesnovzgojna in društva RK. Sledijo društva

prijateljev mladine ter klubi ljudske tehnike. Manjše je število organizacij: Zveze borcev, rezervnih oficirjev, strokovnih društev ter ostalih športnih društev in klubov.

Cepprav velja za najbolj razvito društveno organizacijo z dobro društveno disciplino naše gasilstvo, nekatera vodstva naših gasilskih društev pozabljajo na patriotsko vzgojo svo-

jega članstva (k temu je treba dodati tudi skrb za napredno usmerjenost kulturne dejavnosti gasilskih društev posebno na vaseh, kjer ni drugih društev). Patriotska vzgoja je izredno važna. Gasilec, ki je ponosen na svojo domovino in pravilno vrednoti in ceni našo novo ureditev in se zna poslužiti pravic, ki mu jih ta daje, ima tudi boljši odnos do ljudskega premoženja in tudi večje uspehe pri čuvanju slednjega. Da pa-

Pomanjkanje strokovnega kadra tudi v prosvetnih društvih

Društva »Svoboda« in prosvetna društva odigravajo pomembno vlogo pri preobrazbi našega delovnega človeka, vendar bi morali njihovo delo



triotiski vzgoji: članov gasilskih društev ne posvečajo povsod potrebno skrb, kaže tudi to, da je določeno število gasilcev še vedno izven SZDL — proti pravilom gasilske organizacije.

in so jim bile poslednje besede »nasvidenje prihodnje leto!« Mnogo teh brigadirjev se bo letos spet odzvalo klicu domovine in spet jim bo težko, ko bodo zapuščali traso. Mnogim bodo na prsih blestele udarniške značke, mnogi bodo k lanskim in se bolj starim pripenjali nove in osakdo bo lahko v njih spoznal mlade junake socializma.

Autocesta je kovačnica mladih ljudi, je šola življenja. Moti se, kdor misli, da čaka brigadirje v naseljih le delo. Ne, glavna naloga brigad in gradnja autoceste, glavna naloga brigad je graditev mladega človeka. S kakšnim navdušenjem so delegati na 6. kongresu LMJ pozdravili besede tovariša Tita, ko je naš mladini zadal nalogo zgraditi cesto od Ljubljane do Dječevlje in kar je še posebej poudaril, zgraditi življenje mladih ljudi. Prav zaradi te naloge bi morali aktivni LMJ pri mobilizaciji za letošnjo akcijo zelo skrbno paziti na izbiro. V brigado bi morali iti le mladinci, ki so si to res zaslužili. Najboljšim mladincem bi moralo biti življenje v brigadi nagrada za njihovo delo in vzpodbuda za naprej. V brigadah se vzgajajo novi kadri za mladinska področja, v brigadah se mladi ljudje uče borbe z življenjem. Koliko mladih traktoristov in soferjev, koliko radioamaterjev in fotografov, pa motoristov in telefonistov se je učilo iz brigad. Ti se bodo brigad prav gotovo vedno spominjali.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Letna mladinska konferenca v Ljutomeru MLADINA MORA BITI DOJEMLJIVA ZA VSE, KAR JE NAPREDNO

V poročilu predsednika občinskega komiteja LMS Staneta Kotnika o delu mladine Ljutomerske občine v preteklem letu je bilo poudarjeno, da so nekateri mladinski aktivni v lanskem letu uspešno delovali. V občini je 27 mladinskih aktivov, v katerih je včlanjenih

V nedeljo je bila v Ljutomeru letna mladinska konferenca, katere so se udeležili poleg 70 delegatov iz vseh mladinskih aktivov še podpredsednik OLO Joško Slavič, predsednik okrajnega komiteja LMS Stefan Seruga, predsednik občinskega odbora Socialistične zveze Aleksander Pirher in predsednik občinskega ljudskega odbora Tone Trauden.

1146 mladincev in mladink. Nekaj aktivov so ustanovili šele lani. Mladina je ustanovila na območju kmetijske zadruge Radoslavci, Križevci, Berkovci in Cven aktivne mladih zadružnikov, ki pa niso bili dovolj delavni. Med najboljšje aktivne LMJ spadata aktiv Logarovci in Jeruzalem.

Iz ljutomerske občine se je lani udeležilo delovne akcije pri gradnji ceste Ljubljana—Zagreb 52 mladincev in mladink. Kot kaže, pa bo udeležba mladine na delovni akciji letos še večja kot lani. Razen sodelovanja pri gradnji ceste »Bratstva in enotnosti« so opravili mladinci tudi nekatere manjše lokalne delovne akcije. Tako je mladina jeruzalemskega aktivna pomagala pri gradnji ceste Ljutomer—Jeruzalem pri čemer je prekopala preko 700 kbm, zemlje in opravila okrog 1000 prostovoljnih delovnih ur.

Premajhno aktivnost pa je pokazala mladina v organih družbenega in delavskega samoupravljanja.

V razpravi, ki je bila dokaj

Na sliki: Delovno predstvedstvo nedavne občinske združbene konferenca v Murski Soboti.

živahna, so delegati razpravljali o posameznih problemih pri delu mladinskih aktivov. Tako je več delegatov omenjalo pomanjkanje primernih prostorov, pri čemer pa se je pokazalo (Nadaljevanje na 2. strani)

TUDI V RADGONSKI OBCINI SO PRICELI Z LETNIMI SKUPŠČINAMI SZDL

Te dni so pričeli v radgonski občini z letnimi skupščinami osnovnih organizacij Socialistične zveze. Med prvimi so izvedli skupščine v Črešnjevcih in na Polcah.

Kot kaže, so odbori SZDL v radgonski občini lani poleg akcijskih nalog skrbeli predvsem za izobraževalno delo. V tem pogledu so najboljši v Apačah in Lesanah.

Med najslabše organizacije SZDL spada Kapela kjer člani ne plačujejo nič članarine. Slabo delo te organizacije se je pokazalo tudi pri volitvah v zadružni svet.

Vsena je na območju radgonske občine, skupno z bivšim videmskim območjem, 40 osnovnih organizacij Socialistične zveze.



Sekretar OK ZKS Jan Ros in ostali gostje na nedavni občinski mladinski konferenci

Zvezni ljudski poslanec tov. JANEZ HRIBAR med soboškimimi volivci

Na željo soboških volivcev bo v petek, 30. januarja v dvorani kina »Park« ob 18. uri razgovor zveznega ljudskega poslancea tov. Janeza Hribarja z volivci v družbenih planih in ostalih gospodarskih in političnih vprašanjih. Občinski odbor SZDL v Murski Soboti vabi vse člane SZDL in ostale volivce, da se razgovora polnoštevilno udeležijo.

analizirati in pri analizah ugotavljati tudi subjektivne vzroke slabih prijemov pri delu. Prav zato ni potrebnih zaključkov in ukrepov za zboljšanje. Vazgojnih problemov niso obravnavala tista društva, kjer večina odbornikov nima razčiščenih

pogledov glede tega vprašanja, oziroma kjer posamezniki celo nasprotujejo današnji socialistični ureditvi. V preteklem letu so bila najslabša društva, ki niso pokazala nobene dejavnosti: Pečarovci, Tišina, Odranci, Martjanci, Tešanovci, Motvarjevci, Prosenjakovci, Kuzma, Perioči, Zenavljje, Videm ob Ščavnici in društvo »Svoboda« Presika. Pucansko prosvetno društvo se je združilo s TVD »Partizan« v eno in pod novimi pogoji zelo uspešno dela. V vseh društvih očitno primanjkuje strokovnega kadra, zlasti glasbenega.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sestavljen je predlog družbenega plana

okraja Murska Sobota za leto 1959

Predlog družbenega plana za leto 1959 nakazuje vse važnejše naloge in smernice gospodarskega razvoja, ki bodo predmet konkretnega dela in gospodarskega udejstvovanja v tem letu. Nakazane naloge in smernice letošnjega leta so vsklajene oziroma so sestavni deli gospodarskega razvoja za razdobje 1957—1961, ki je kažipot nadaljnjega porasta proizvodnih sil in gospodarske krepitve Pomurja.

Takoj, ko pregledamo in analiziramo predlog družbenega plana za to leto, moramo ugotoviti, da nakazane naloge in smernice niso majhne. Zato bo zahtevala izvršitev nakazanih nalog aktivno delo vseh političnih in upravnih organov, kakor tudi gospodarskih in ostalih družbenih organizacij.

Razpravljanje o predlogu družbenega plana za letošnje leto se je že začelo. Zaradi važnosti, ki ga ima družbeni plan, je želeli, da bi razpravljanje zajelo čimvečji obseg in dalo konkretne predloge za dopolnitev, zato bi v tej smeri nakazali nekaj misli, ki so pomembnejše in tesno povezane s samim izvajanjem nalog in smerni edružbenega plana.

Predlog predvideva povečano aktivnost vseh gospodarskih panog, kar naj bi v primerjavi z

Piše: Peter Vujec, načelnik tajništva za gosp. OLO

1958. letom omogočilo povečanje družbenega proizvoda po tekočih cenah za 10,2%, narodnega dohodka za 10,9%, fizični obseg industrijske proizvodnje za 12,4%, kmetijske za 9,7%, trgovine za 7,6%, obrti za 8,5%, gradbeništva za 11,6 odst., gostinstva za 5,5%. Prav tako je predvideno povečanje realne osebne potrošnje, družbenega standarda in zaposlitve.

Po predlogu bo znašal družbeni bruto proizvod 25 milijard 928 milijonov din, narodni dohodek pa 8 milijard 425 milijonov din. Narodni dohodek je zelo važen pokazatelj in pomeni tisto na novo ustvarjeno vrednost, ki jo bodo delovni ljudje Pomurja v 1959. letu ustvarili. Če pa pogledamo strukturo narodnega dohodka, vidimo, da odpade na industrijo 2 milijardi 53 milijonov din, na kmetijstvo 4 milijarde 454 milijonov din, na gradbeništvo 155 milijonov din, na trgovino 848 milijonov, gostinstvo 100 milijonov in na obrt 812 milijonov din. Iz navedene strukture narodnega dohodka vidimo, da odpade več kot 50% na kmetijstvo. To na eni strani kaže, da je kmetijstvo prevladujoča gospodarska panoga, na drugi strani pa to, da moramo

posvetiti prav kmetijsko-zadružnim vprašanjem mnogo več konkretne pomoči in pozornosti. Težišče našega dela moramo prenašati vedno bolj na kmetijstvo, kjer se tudi srečujemo z najbolj zamotanimi in kompliciranimi nalogami in to od problemov večje proizvodnje, pa vse tja do čimboljšega organiziranja odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki.

Narodni dohodek v Pomurju ni velik, kar pa ne pomeni, da ni pogojev za njegovo povečanje. Pogoji in možnosti so vsestranske. Največji pogoji so v kmetijstvu, kjer lahko proizvodno zelo povečamo in s tem tudi pridelke pocenimo. Za povečanje narodnega dohodka in celotne večje gospodarske aktivnosti se podvzemajo zadnje čase konkretni in realni ukrepi in to od organiziranih akcij večje kmetijske proizvodnje in vse tja do priprav novih investicijskih objektov, večjih in manjših rekonstrukcij, do uvajanja novih dejavnosti, kakor tudi izkoriščanja raznih rezerv.

Po predlogu je predvideno, da bo v tem letu odpadlo na prebivalca 63.425 din narodnega dohodka. Če analiziramo podatke o narodnem dohodku, ki osvetljujejo bitna gospodarska

vprašanja, potem vidimo: da je Pomurje glede narodnega dohodka med najslabšimi v Sloveniji, da je v Pomurju manjši narodni dohodek kot pa je jugoslovansko povprečje, ki je 1955. leta znašalo na prebivalca 79.640 din. Ti podatki pa nadalje tudi kažejo na majhno gospodarsko moč, na izraziti agrarni značaj, na majhno industrijo in na majhno akumulacijo, ki onemogoča hitrejši razvoj razširjene reprodukcije z lastnimi sredstvi. Vzroki za to, kar smo na kratko omenili o narodnem dohodku, pa so deloma objektivnega in subjektivnega značaja, kakor tudi v zgodovinskem razvoju Pomurja, ki je bilo gospodarsko zastopavljeno in imelo močno naravno obeležje.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Sestavljen je predlog družbenega plana

okraj Murska Sobota za leto 1959

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kot je že omenjeno, so v Pomurju podani vsestranski pogoji za nadaljnji gospodarski razvoj in s tem povečanje narodnega dohodka. Če izrazimo to

povečanje v naravnih pokazateljih, ki dajejo še kar dobro orientacijo in primerjavo, le na nekatere proizvode industrijske dejavnosti, potem vidimo, v primerjavi z letom 1956 naslednje povečanje:

Enota mere	Proizvedeno v l. 1956	Predvideno za l. 1959
Rjavi premog	ton 6.998	7.600
Kremencev pesek	ton 8.151	8.600
Spodnje usnje	ton 168	196
Zgornje usnje	m ² 13.640	14.000
Obutev	000 par. 60	60
Zidaki	000 kom. 18.268	27.000
Strešniki	000 kom. 5.828	6.600
Peči, štedilniki	ton 143	220
Konfekcija perila in oblačil	000 m ² 2.335	3.372
Sveže meso	ton 854	1.150
Konzerve	ton 11	50
Mleko v prahu	ton 397	520
Slatina	hl. 132.898	162.000

To povečanje bomo dosegli s tem, da bo povečana delovna storilnost, izboljšala se bo organizacija dela v gospodarskih organizacijah, razširila se bo kooperacija med podjetji, da bodo obstoječe kapacitete boljše izkoriščane, da bodo podjetja normalno oskrbovana z osnovnim in reprodukcijskim materialom in da bodo izvršene določene rekonstrukcije in novogradnje.

Med ukrepi, ki predvidevajo večjo industrijsko in ostalo proizvodnjo, bi kot prvi ukrep omenili večjo delovno storilnost, ker je delo na storilnost ali produktivnost dela temelj vsakega napredka.

O tem vprašanju mnogo govorimo in pišemo, vendar pa je ugotoviti, da v 1958, letu dejanske storilnosti zaostaja za planiranim razvojem. Ta ugotovitev se sicer nanaša na gospodarstvo cele države, vendar velja tudi za pomursko gospodarstvo, ker ugotavljamo, da je storilnost dela v letu 1958 ostala na višini 1957. leta.

Vprašanje storilnosti dela pa je tesno povezano z osebno potrošnjo, ker sta obe navedeni ekonomski kategoriji v medsebojni povezavi. Nevsklajenost teh dveh kategorij pa lahko negativno vpliva na notranje odnose v našem gospodarstvu. Prav zato morajo organi delavskega samoupravljanja in delovni kolektivi posvetiti temu vprašanju vso skrb in pozornost, ker je storilnost dela zelo občutljiva ekonomska kategorija in odvisna od raznih pogojev. Tu je predvsem važno to, da prilagodimo način nagrajevanja in notranjo delovno dohodka tako, da bodo proizvajalci nove vrednosti progresivno stimulirani. Dosludno je potrebno uvajati stimulativni princip nagrajevanja po vloženem delu in pri tem preiti na čim bolj objektivna merila merjenja dela po učinku. V kolikor bodo gospodarske organizacije postopale po teh načelih, smo prepričani, da dejanska storilnost dela ne bi zaostajala za planiranim razvojem. V tem je videti, dejanski ključ večje storilnosti in tudi to, da se bodo zaposleni delavci sami borili proti slehernemu neutemeljenemu in odvisnemu zaposlovanju nove delovne sile, ki zaposlenim delavcem zmanjšuje večje osebne dohodka.

Med ostalimi možnostmi povečanja proizvodnje, narodnega dohodka, standarda delovnih ljudi ter večje gospodarske moči Pomurja pa bi tudi omenili predvidene rekonstrukcije in nekatere novo gradnje. Med važnejšimi rekonstrukcijami sta predvsem pomembni Tovarna mesnih izdelkov v Murski Soboti in Slatinsko podjetje Slatina Radenci. Izvršitev rekonstrukcije enega in drugega podjetja bi zelo pozitivno vplivala na lokalno, kakor tudi celotno naše gospodarstvo. Z izvozem artiklov teh dveh podjetij pa bomo tudi ugodno vplivali na našo zunanjo bilanco. Če pomislimo samo na te ugotovitve in na možnosti večje proizvodnje bekonov, raznih konzerv in slatine, lahko samo zaključimo, da smo časovno že precej zamudili. Med najpomembnejšimi novogradnjami v tem letu pa je omeniti začetek novogradnje Tovarne metanola in formaldehida v Lendavi. Kapaciteta tovarne bi znašala 5000 ton metanola. Investicijska vrednost tovarne je predvidena okrog 800 milijonov dinarjev, letna vrednost proizvodnje 700 milijonov, letni dobiček pa okrog 500 milijonov din. Iz teh podatkov lahko izračunamo koeficient ekonomičnosti, ki nam pove razmerje med vrednostjo proizvodnje in lastno ceno. Koeficient ekonomičnosti

$$\frac{v + c + m}{v + c} \text{ je } 35\%$$

kar je zelo ugodno za tovarno samo in v primerjavi z ostalimi

industrijskimi vejami (elektroindustrija 1,1%, lahka industrija 2,4%). Prav tako so v letu 1959 predvidene predpriprave za začetek gradnje novega obrata teške konfekcije pri Tovarni perila Mura v Murski Soboti. V zaključni fazi izdelave je tudi investicijski program obrata sadnih in grozdnih sokov ter koncentratov. Poleg navedenih objektov, pa druž-



Novi traktorji za kmetijske zadruge v Pomurju! Pred dnevi so poslovne zveze v Pomurju posredovale kmetijskim zadrugam na svojih področjih nad 70 traktorjev s prključki, ki bodo služili hitrejšemu in večjemu napredku kmetijstva in dvigu kmetijske proizvodnje v Pomurju.

beni plan predvideva še razne druge. Pri tem je omeniti, da je predvideno večje investiranje v tiste dejavnosti, ki so dolej zaostajale za razvojem kot na primer kmetijstvo, trgovina, obrt, komunalna dejavnost, razne splošno-izobraževalne in strokovne šole, družbeni standardi itd.

Kot vire finansiranja omenja predlog družbenega plana amortizacijska sredstva gospodarskih organizacij, lokalne investicijske sklade in investicijske kredite. V kake namene se uporabljajo amortizacijska sredstva in zakaj je znano, da so lokalni investicijski skladi majhni je tudi znano, zato prihajajo v poštev investicijski krediti kot zelo važen vir nadaljnega finansiranja, ker so lastna sredstva Pomurja premajhna za hitrejšo in večjo rast proizvodnih sil. V tem oziru pričakuje Pomurje v skladu z danimi možnostmi vso pomoč in razumevanje vseh organov, ki usmerjajo in porazdeljujejo družbena sredstva. Gospodarske organizacije in ostali koristniki pa naj v te namene pravočasno pripravijo potrebne investicijske elaborate, da ne bomo zamudili predpisanih rokov. V zvezi z izdelavo elaboratov bi omenili, da bi bilo umestno, če bi dejavnost sedanjega podjetja Projektivni bi-

ro razširili na izdelovanje kompletnih elaboratov. Zaradi važnosti kmetijstva bodo morale razprave in diskusije ta del predloga dopolniti in boljše konkretizirati. Tu predvsem mislimo na vlogo kmetijskih zadrug in poslovnih zvez kot ekonomskih organizatorjev moderne in večje proizvodnje. Prav tako mislimo, da bi moral predlog družbenega plana konkretno nakazati, katera družbena posestva se naj zaradi večje in cenejše proizvodnje ter večje intenzivnosti dela združijo v večja družbena posestva, ker mora biti proces združevanja in s tem v zvezi rešitve vseh organizacijskih in funkcionalnih problemov rešen čimprej. Razprave o predlogu bodo morale nakazati tudi mnenje glede uporabe sredstev okrajnega sklada za pospeševanje kmetijstva, ki znaša nekaj nad 14 milijonov din. Predvideni znesek 3,3 milijone din za pedološke raziskave tal je zelo umesten in bo potrebno ta dela poživeti, ker so pokazatelji teh raziskav zelo važni za vse organizirane akcije v kmetijstvu. Tazadevne raziskave bodo tudi osnova za ugotavljanje rentabilnih mejnih točk vlaga-

Film o VII. kongresu ZKJ v Murski Soboti

Kakor so nam sporočili, bodo predvajali v soboškem kinu »Park« dne 2. in 3. februarja film o VII. kongresu ZKJ. Oba dni bodo predstave ob običajnem času in ob običajnih cenah, na željo kolektivov podjetij, gospodarskih organizacij, ustanov in zadrug pa bodo tudi izredne predstave ob znižani ceni 30 dinarjev. Zainteresirane organizacije in kolektivi naj prijavijo svoje želje glede ure predstavi in števila vstopnic upravi kina »Park«.

Dne 4. in 5. februarja bodo izredne predstave filma o VII. kongresu ZKJ za šolsko mladino po znižani ceni 30 dinarjev. Vodstva osnovnih, srednjih in vajejskih šol naj pošljejo svoje prijave upravi kina. Opozorjamo občinstvo, da bodo predvajali poleg glavnega filma tudi dokumentarna filma »Tovarne delavcem« in »Korak s časom«.



Novi traktorji za kmetijske zadruge v Pomurju! Pred dnevi so poslovne zveze v Pomurju posredovale kmetijskim zadrugam na svojih področjih nad 70 traktorjev s prključki, ki bodo služili hitrejšemu in večjemu napredku kmetijstva in dvigu kmetijske proizvodnje v Pomurju.

V AFRIKO

Predsednik Tito je končal svojo potovanje po Aziji in je zdaj na poti v Afriko. Tamkaj bo obiskal Etiopijo, Sudan in Združeno arabsko republiko. V teh deželah se že pripravljajo na svečan sprejem predsednika Tita, na tak sprejem, kakor se dočakajo samo prijatelji. Zadnja izmed dežel, ki jih je predsednik Tito obiskal v Aziji, je bil Ceylon, toda ta dežela, ki je na otoku, je prvič doživela obisk predsednika Tita in je najmlajša neodvisna dežela Azije, dežela, s katero smo šele nedavno vzpostavili diplomatske odnose. Toda ob obisku v tej deželi je predsednik Tito povedal naslednje: »Problem, ki bi nas razdvajali, ni bilo in mi smo zelo hitro našli skupni jezik, kot da so bili ti razgovori nadaljevanje prejšnjih srečanj...«

Enakost pogledov na dogajanje v svetu in odločnost, da se onaprej ohranijo neodvisnost od blokov, so doslej izrazile ose dežele, v katerih je bil predsednik Tito. Istega mišljenja so tudi v treh afriških deželah. Posledice obiska pa so očitne: poglabili se bodo stiki med deželami na vseh področjih, razširilo se bo zlasti gospodarsko in tehnično sodelovanje...

Ob tem ni nič čudnega, če so se v nekaterih deželah Vzhoda oglasili kritiki, ki so po dolgem upornem molčanju o potovanju predsednika Tita naposled le spregovorili, toda zlonamerno, obrekovalno. Kot vedno, tudi tokrat prednjači Kitajska, ki pa s takšnim stališčem samo poudarja svoje omalovaževanje majhnih dežel. Takšno mnenje samo poudarja pomembnost odločne prizadevanja malih držav za mir in sožitje med narodi izven blokov, ki so se odločili za svet grožen in nasprotnost, s čemer je ogrožen mir sveta vse dokler bodo tekmovali v oborožitvi, ustanavljanju raketnih in vojnih baz itd.

Kdor noče razumeti potovanja predsednika Tita, ta molči o njem ali pa pove le toliko, kolikor je v njegovo prid s tem, da je resnica polovična, odnosno izkrivljena. Važno je za nas dejstvo, da vedno več dežel vodi politiko nepristopanja k blokom, politiko aktivne koeksistence, edino alternativo njihovih in naših težej in naporov za neodvisnost za političnim, gospodarskim in socialnim napredkom. Nismo niti toliko naivni, da bi pričakovali, da bodo pristajali blokov delili pohvale zaradi takega prizadevanja, ki je nasprotno njihovemu.

Ker pa je to prizadevanje koristno, želimo predsedniku Titu še veliko uspehov v krepitevi miru na nadaljevanju njegove poti!

Letna mladinska konferenca v Ljutomeru

(Nadaljevanje s 1. strani)

lo, da je prostorov v večini primerov dovolj, vendar jih je treba le organizirati. Prav ta-

ko so kritično ocenili odnos osnovnih organizacij SZDL do mladinskih aktivov in posameznih članov LMS. Ugotavljali so, da je po vaških aktivih precej mladine, ki bi bila voljna biti član SZDL, pa je odbori SZDL bolj zaradi nedelavnosti kot iz kakih drugih vzrokov ne vključijo v Socialistično zvezo.

Kljub temu bodo sprejeli v SZDL na Razkrižju okrog 20 mladincev in mladink.

Mladina je bila zelo delavna pri posameznih akcijah kot so bile volitve v ljudske odbore, ljudsko skupščino in zadržne svete.

Predsednik občinskega odbora SZDL Aleksander Pirher je v razpravi poudaril predvsem pomen mladinske organizacije pri izvajanju nekaterih najvažnejših nalog v našem kmetijstvu. Jedro mladinske dejavnosti pa mora biti aktiv mladih zadržnikov. Te bi naj ustanovljali ne samo tam, kjer so kmetijske zadruge, marveč v vseh večjih krajih.

Podpredsednik OLO Joško Slavič je v razpravi med drugim dejal, da mladina mora korakati s časom in kazati hoteenje za napredkom, saj je v miselnosti starejših generacij marsikatera slabost, ki jo more premostiti le mladina. Zatem je omenil še nekatere najbolj aktualne probleme našega kmetijstva.

V razpravi sta sodelovala tudi predsednik ObLO Tone Truden in predsednik okrajnega mladinskega komiteja Stefan Seruga.

Prva redna seja ObK LMS M. Sobota

Na svoji prvi seji, ki je bila takoj po združevalni konferenci občinskih komitejev LMS M. Sobota, Martjanci, Cankova in Grad, se je novoizvoljeni občinski komite konstituiral. Za novega predsednika je bil izvoljen Franc Cagran, za sekretarja pa Jovo Bajagič, blagajniško poslovanje pa bo vodila Vida Zidarič. Z okrog na veliko število mladinskih aktivov, katerih je 79, a jih bo v kratkem več in zaradi samega področja je v zvezi z nalogami organizacije potrebno, da ima ob-

činski komite LMS profesionalca. Sklenili so, da bo te posle opravljal predsednik s pomočjo sekretarja.

Novi občinski komite ima svojo pisarno pri občinskem odboru SZDL, v prostorih grada M. Sobota, na podlagi obširne gradiva združevalne konference bo novoizvoljeni sekretariat do prihoda seje, ki bo v začetku februarja, uredil sklepe in pripravil program dela. S tem je bila prva seja občinskega komiteja LMS zaključena.

AVTOCESTA 1959

(Nadaljevanje s 1. strani)

Se dva meseca in s soboške postaje bodo odrinili vagoni s prvo pomursko delovno mladinsko brigado. Sestavljali jo bodo mladinci z obeh bregov Mure, ki se bodo dva meseca borili na delovišču za najvišji naslov, za udarništvo. Njeno delo in žiljenje bo spremljala vsa naša mladina, ki bo ostala doma in se pripravljala, da z naslednjo izmeno odide za njo. Julija bo v Srbiji tudi naša srednješolska brigada, ki bo nadaljevala delo lanskega leta. Z novimi močmi in izkušnjami se bodo prihodnje leto pralali v šolske klopi, ne več kot otroci, ampak kot odrasli ljudje z bogatimi žiljenjskimi izkušnjami.

Ko bodo 29. novembra spet stekli po novi cesti prvi avtomobili, bo spet s ponosom zadrželo tisoče mladih src. Tudi mi smo gradili to cesto, bodo poznanjala srca, tudi mi smo pomagali graditi lepše žiljenje naših ljudi. In spet se bodo na postajah ob slovesu objemali mladi ljudje in si skozi solze klicali: »Nasvidenje prihodnje leto!« MILAN KUČAN

OB 25-LETNICI TEDNIKA „NOVI ČAS“

„Mi pa gremo na delo za nov, srečnejši rod!“

Tako je zapisal Miško Kranjec v odprtem pismu Novinam v zadnji številki tednika (ki pa je izhajal štirinajstrednevno) »za gospodarstvo in prosveto« Novi čas, ki je izhajal od 2. oktobra 1932 do 22. januarja 1955.

Novi čas je bil krščanskosocialistično usmerjen list, namenjen kmetom in delavcem. Kljub temu, da je ves tedanji konservativni prekmurski katoliški tisk izhajal še vedno v prekmurskem narečju, se je konzorcij Novega časa odločil, da uvede v časopis knjižno slovenščino. To je zahteval tudi Miško Kranjec že leto pred izidom prve številke Novega časa v svojem predavanju v akademskem društvu Zavednost v Murski Soboti.

Skrajno konservativnega Klekla je vznemirjalo že samo delovanje levičarsko usmerjenih visokošolcev. Novi čas je kritiziral najprej zato, ker je uvedel knjižno slovenščino, ki da je prekmursko ljudstvo ne razume. Mera pa je bila polna, ko so levičarski

prekmurski visokošolci popolnoma prevzeli Novi čas v svoje roke. »Upokojeni plebanuš« je objavil na ta račun v Novinah nešteto svojih in naročenih dopisov, v katerih namiguje, da se novo uredništvo Novega časa, ki sta ga prevzela Rudi Čačinovič in Miško Kranjec, nagiba h komunizmu. Takoj za prvo številko, idejno preusmerjenega Novega časa je napisal Miško Kranjec uvodnik, poln vere v naraščajočo moč in v vse večjo zavest delavcev in kmečkih množic.

Obe omenjeni številki Novega časa sta izšli v času, ko so se še tudi pri nas čutile posledice znane gospodarske krize. V Prekmurju je bilo na tisoče brezposelnih sezonskih delavcev, vladajoče meščanstvo pa se je držalo na oblasti le še s pomočjo diktature. Tako je bil Kranjec uvodnik kot obe idejno preusmerjeni številki Novega časa odraz splošnih razmer v naši pokrajini.

Prvih šest števil Novega časa je natisnila Hahnova tiskarna v Murski Soboti, številko z dne 22. januarja 1955 pa so natisnili v Blasniki tiskarni v Ljubljani. To je bila tudi edina številka drugega letnika tega tednika.

Novi čas je sicer prenehal izhajati. V svojem kratkem življenju pa je pripomogel, da so pričele prihajati do izraza napredne težnje, katerih nosilec je bil del visokošolske mladine, ki je že naslednje leto ustanovila na pobudo Rudija Čačinoviča levičarsko usmerjeni Klub prekmurskih akademikov.

Tednik Novi čas je bil tako glede idejnosti kot glede na njegove najožje sodelavce predhodnik Ljudske pravice, ki je pričela izhajati pod Kranjčevim urednikovanjem in ob najtesnejšem sodelovanju Rudija Čačinoviča 5. oktobra 1954 v Dolnji Lendavi.

Seja zadržnega sveta v Bellincih

Zadržni svet kmetijske zadruge v Bellincih je pred kratkim imel drugo sejo. Med ostalim je svet razpravljal in sprejel akcijski program za leto 1959. V tem letu naj bi v zadrugi v kooperaciji s kmetovalci posejali 175 ha koruze, 20 ha krompirja in uredili 10 ha travnikov.

Svet je menil, da je plan za pridobivanje krompirja v sodelovanju (20 ha) preizek, zato so predlagali zvišanje na 50 ha, pri travništvu pa od 10 na 20 hektarov. Menili so tudi, da je nujno potrebno izvršiti analizo zemlje.

RADGONA

Na osemletni šoli v Radgoni je kuharski tečaj, ki ga je organiziral domači gospodarski center. Tečaja, ki bo trajal 5 tednov, se udeležuje 30 žena in deklet iz Radgone in bližnje okolice. V tečaju bodo učili teorijo in prakso, upoštevajoč pri tem najnaprednejše izsledke in pridobitve sodobne kuhinje in prehrane. Tečaj vodi učiteljica okrajnega gospodarskega centra iz Murske Soboti, ika

Za socialistično orientacijo dela v naših društvih

Sodelovanje in pomoč organizacij SZDL društvom je potrebno in koristno

V živahni in plodni razpravi, ki je vsestransko osvetlila in dopolnila poročilo tov. Riharda Firna o društvenem življenju v Pomurju, je prišlo do izraza predvsem dejstvo, da sta osnovna problema v vseh društvih pomanjkanje kadra in pomanjkanje sredstev. Predsednik OLO tov. Rudi CACINOVIC je v

svojih izvajanjih obljubil, da bo letos več sredstev iz okrajnega proračuna za društva. Omenil je tudi takso na alkoholne pijače in dejal, da bo letos soboška občina zbrala s po-

možje te takse 5 milijonov dinarjev za telesnovzgojno dejavnost. Poudaril je, da je treba tudi v občinskih proračunih zagotoviti več sredstev za telesno-vzgojno delo.

Delo z mladino - najvažnejša naloga društev

Tov. Aleksander PIRHER je omenil vrzel, ki je nastala v Ljutomeru in okolici zaradi ukinitev pujskega gledališča. Dejal je, da bi moral okrajni svet »Svoboda« in prosvetnih društev imeti poklicnega režiserja. Dalje je poudaril, da se vodstva društev vse preveč oklepajo starih oblik dela, idejni plati dela pa posvečajo premalo pozornosti. Glede organizacije društev »Partizane« v okraju je omenil, da je postala preozka in da kaže začeti s širšo organizacijo zlasti na vasi (kmečka mladina). Mladina si želi udeleževanja in napredka v telesnovzgojnem delu, vendar je sedanji sistem dela nemogoč. Poudaril je vlogo bodočih občinskih zvez TVD »Partizane« in grajal dejstvo, da je prema-

lo članov ZK v teh društvih, kjer pa so, je dejal, se čutilo premalo odgovorne.

V nadaljevanju razprave so navzoči govorili o delu društev LT, pomenu tehnične vzgoje v šoli, o agrotehnikah v programu dela LT, itd. Poudarili so, da je 2/3 pomurske mladine izven društev in ugotovili premajhno pomoč članov ZK in delovne inteligence društvom. Sekretar Okr. odbora SZDL tov. Sida PODLESKOVA je dejala, da je najvažnejša naloga društev delo z mladino. Govorila je tudi o sodelovanju in pomoči organizacij SZDL društvom, ki je potrebno in koristno. Naloga občinskih odborov SZDL je, je dejala tov. Sida, da proučijo delo društev na svojem področju in jim pomagajo.

Več politične vzgoje strokovnim organizacijam!

Tov. Franc KIMOVEC — Ziga je poudaril dejstvo, da se strokovne organizacije ogibajo političnega dela. Dejal je, da mora SZDL strokovne organizacije, ki so kolektivni člani SZDL, obvezno politično vzgajati in jim tako pomagati. Glede sredstev, namenjenih društvom, je tov. Ziga dejal, da jih je treba vlagati tam, kjer so za socialistično družbo najbolj naložena (kulturni standard, socialno-zdravstveni standard, itd.). O izobrazbi odraslih je menil, da jo s seminarji in tečajmi lahko dopolnjujemo, vendar morajo odrasli še prej imeti osnovno izobrazbo. Kot glavno nalogo SZDL v Pomurju je omenil, da je treba čimprej usposobiti kmetijske zadruge v socialistične gospodarske in politične enote. Glede osnovnih organizacij SZDL je dejal, da niso usposobljene za kontinuirano politično delo na terenu, saj bi morale povezovati, usmerjati in usklajevati delo društvenih organizacij itd., vendar tega ne delajo.

Delo v pogojih, kakršni so

Tov. Janez HRIBAR je v razpravi poudaril, da je vse odvisno od razvoja materialnih sil, česar ne smemo pozabiti. Opozoril je navzoče na to, pod kakšnimi slabimi materialnimi okoliščinami so delale pred vojno napredne organizacije, zlasti delavska društva in vendar so nam znani uspehi delavskih knjižnic, delavskih kulturno-prosvetnih krožkov, amaterskih dramskih skupin, pevskih zborov, recitacijskih skupin, godb na pihala, itd. Poudaril je, da morajo društva delati v pogojih, kakršni so in da je naš razvoj na društvenem področju in drugje odvisen od naše ustvarjalne pobude, čeprav tega, kar smo v stoletjih zamudili, ni moč nadomestiti čez noč. Dalje je tov. Hribar poudaril važnost politične orientacije v društvih in navedel nekaj negativnih primerov iz vrst lovskih in gasilskih društev. Glede mladine je povedal, da je ne znamo tako zainteresirati, kot bi to odgovarjalo mladinskim težnjam. V tem postopu smo premalo zbrali, je rekel in dodal, da se preveč opirjemo starih preživelih prijemov pri delu. Naposled je dejal, da morajo z bratavo na avtocesto tudi člani LT.

Posvetovanje o odkupu

Trgovinska zbornica za okraj Murska Sobotica je sklicala v ponedeljek poseben sestanek vseh upravnikov kmetijskih zadrug in poslovnih zvez. Udeleženci so se dogovorili za minimalno zagaranirano odkupno ceno živine. Tako so predvideli za bekvine 195, za pitano govejo živino I.a razreda 160 in I. raz. 150 dinarjev za kilogram žive teže.

dati je treba dalje, če ima vsebina dela v društvih socialistično orientacijo. Kot drugo nalogo, ki nas čaka v letošnjem letu, je tov. Ros omenil to, da je treba težišče dela smeleje in hureje prenašati v okviru občin in ustanoviti občinske forume posameznih društev ter iskati nove načine in oblike za uspešnejše delo.

Osnovno: vsebina dela

V nadaljevanju razprave je tov. Ros opozoril na večjo pozornost vzgoji kadrov in se zavzel za ponovno delovanje srednje fizikulture šole v Ljubljani, ker primanjkuje tega kadra tako v društvih TVD »Partizane« kot v šolah. Govoril je tudi o šolah za izobraževanje odraslih v Murski Soboti, Lendavi, Ljutomeru in Gomji Radgoni, nato pa glede finančnih sredstev za delo društev dejal, da so sicer potrebna določena finančna sredstva, premalo pa je pobude, da bi na terenu izkoristili vse vire za mobilizacijo lokalnih sredstev. Tu je omenil tako razdrobljenost našega gledanja kot razdrobljenost finančnih sredstev. Dejal je, da je treba reševati posamezna vprašanja s prioriteto in omenil s tem v zvezi LT glede na razvoj našega kmetijstva. Dejal je, da bi LT lahko postala uslužnostni servis za naše kmetijsko zadržništvo. Naposled je tov. Ros dejal, da ima pri nas kulturno-prosvetno delo desetletne tradicije, ki jih ne znamo izrabiti. Preveč se zavzemamo za »strokovnost« in »visoko kvaliteto«, pri tem pa pozabljamo, da je najvažnejše in osnovno vprašanje vsebina dela. Pozval je tudi mladino, naj se vključi v obstoječa društva.

B. S.

Novi tarifni pravilniki in sindikati

V naših delovnih kolektivih pripravljajo nove tarfne pravilnike. Da bi bilo sodelovanje delavskih svetov in sindikatov čim boljše, je okrajni sindikalni svet preko občinskih sindikalnih svetov organiziral posvetovanja po občinah. Teh posvetovanj so se udeležili predsedniki sindikalnih podružnic, tajniki sindikalnih podružnic, predsedniki delavskih svetov in upravnih odborov. Udeležba je bila zelo dobra in tudi razprava je bila precej živahna. Predvsem je bila živahna razprava v Murski Soboti in Ljutomeru, medtem ko razprava v Lendavi in v G. Radgoni ni bila najbolj plodna, po čemer lahko sklepamo, da so v teh dveh občinah slabše proučili nove družbene instrumente, ki so osnova za sestavo novih tarifnih pravilnikov. Na teh posvetovanjih so se dogovorili, da je potrebno, da se o spremembah delovnih dohodkov za leto 1959 seznanijo sleherni član kolektiva in da bomo vsakega delavca v proizvodnji seznanili s prednostmi, ki jih daje letošnja delitev dohodkov.

Republiški sindikalni svet je priporočil delovnim kolektivom (in temu priporočilu se pridružuje okrajni sindikalni svet), predvsem to, naj letos ne bi delali bistvenih premikov v ravni tarifnih postavk. Za to priporočilo smo se odločili predvsem iz dveh vzrokov: Letos še ne razpolagamo s posebnimi gospodarskimi podatki o produktivnosti dela v posameznih delovnih kolektivih, o dohodku, ki ga posamezni kolektiv dosega na zaposlenega, o merilih dela, ki jih imajo v posameznih kolektivih in podobno. Če bi sedaj mnogo spreminjali raven tarifnih postavk, bi spet gledali le na plače in na gole tarifne postavke, ne bi pa bili pozorni na produktivnost.

Drugi vzrok za to, da ne bi povzeli tarifnih postavk je mnenje, da je bolj smotno uporabiti sredstva, ki bodo ostajala kolektivu za prosto raz-

polago, za nagrajevanje po učinku. V mnogih primerih smo slišali, da so se posamezni vodilni ljudje v kolektivih izgovarjali, da nimajo na razpolago sredstev za nagrajevanje po učinku (norme, premije, nagrade itd.). Prav zato kaže letos, da bi s tem, da nismo šli preveč s tarifnimi postavkami, dali delu po učinku poln razmah in potem tudi plačali dosežene učinke.

Republiški svet sindikatov je izrazil tudi mnenje, naj sindikati ne določajo in prepisujejo tarifnih postavk za posamezne delavce. Tarfne postavke naj določajo delovni kolektivi sami (to sodi konkretno v pristojnost organov delavskega samoupravljanja), povsem naravno pa je, da bodo sindikati pri tem delu pomagali. To je njihova dolžnost in tudi pravica.

Nekoliko več odgovornosti bodo vsekakor imele komisije pri Oblo in občinski sindikalni sveti, ki so pristojni za podrtitev tarifnih pravilnikov, da bodo isti razili in preprečevali nesorazmerja v posameznih tarifnih postavkah za posamezna delovna mesta na kolčno zaposlenih, na kolčno proizvodnje, promet, finančni efektid. Ako pri tem delu ne bomo našli pravih razponov, potem bodo še nadalje pojavi fluktuacije.

Okrajni sindikalni svet meni, da ni potrebno hiteti pri izdelavi tarifnih pravilnikov, ker bodo ti tako veljali od 1. jan. 1959. To pomeni, da bodo sredstva, v kolikor se bodo povečale tarifne postavke, plačana za nazaj. Gre nam za smotno sestavljanje tarifnih pravilnikov, da pri tem upoštevamo čim več predlogov in da čim več naših delavcev sodeluje pri sestavi tarifnih pravilnikov, oz. pri osnutkih. Če bomo več časa sestavljali tarifne pravilnike, bodo ti boljši, manj bo prigovarjani, lažje bomo gospodarili, kajti od dobro pripravljanih tarifnih pravilnikov je odvisna naša proizvodnja, od nje pa življenjska raven. Menimo tudi, da je potrebno k vsakemu tarifnemu pravilniku predložiti pravilnik o normah in premijah, ker bodo občinski sindikalni sveti odobraval samo takšne tarfne pravilnike.

Rudi Rapl

Čez 200 novih članov SZDL v Ljutomerski občini

Pretekli teden so bile v Ljutomerski občini zadnje letne skupščine osnovnih organizacij SZDL. Skoraj povsod je bila na skupščinah zadovoljiva udeležba. V Presiki se je zbralo okoli 80 članov SZDL, podobno tudi na Stari cesti in drugod. Letna skupščina je bila slabo pripravljena le v Berkovcih kjer se upravni odbor osnovne organizacije Socialistične zveze do letne skupščine ni niti konstituiral. Povsod so poskrbeli na letnih skupščinah tudi za sprejem novih članov. V SZDL so sprejeli povsod mladino. V Stročji vasi so sprejeli 14, na Stari cesti 13 mladincev itd.

Povprečno so imeli odbori Socialistične zveze v Ljutomerski občini lani od 8 do 15 sej, razen tega še 2 do 4 množčne sestanke. Na sejah so razpravljali predvsem o aktualnih krajevnih vprašanjih.

Letošnje letne skupščine so bile mnogo bolj pestre od lanskoletnih. Člani Socialistične zveze so razpravljali predvsem o delu posameznih organizacij in društev, ki delujejo v kraju.

Sodijo, da je bilo na novo sprejetih v vseh osnovnih organizacijah Socialistične zveze okrog 200 novih članov.

Pri izvajanju letnih skupščin je pomagal tudi občinski politični aktiv.

Občni zbor RK Grlava

Preteklo nedeljo je imela organizacija RK na Grlavi letni občni zbor. Člani organizacije so se sporazumeli, da bodo pokrenili akcijo za ureditev vaskih mlake v Banovcih. Predlagali so tudi pregled vode v vseh studenih na območju organizacije.

Člani RK Grlava so se lani odzvali pri akciji za odvoz krvi. Prijavilo se je 40 članov.

B. S.



Izpopolnjevanje naše agrotehnične nudi organizacijam LT obilo hvaležnega in koristnega dela. To so poudarili tudi na nedavni razširjeni seji Okrajnega odbora SZDL za Pomurje. Na sliki: prevzem traktorjev s priključki na sedežu soboške poslovne zveze

DOBRA OCENA

(Nadaljevanje s 1. strani)

Za društva »Partizane« velja ugotovitev, da zajemajo premalo pošolske mladine, predvsem pa premalo delavske in kmečke mladine. V vseh društvih je pomanjkanje vodilnega kadra, čeprav prireja republiška kot okrajna zveza tečajne za vaditelje. Ko ti končajo tečaje, le v redkih primerih s pridom prenašajo svoje znanje članstvu. Zaradi tega prevladuje v mnogih društvih mladenost pri delu, kar je eden izmed vzrokov, da se društva »Partizane« počasi razvijajo. Problem je tudi v tem, da premalo sistematično vzgajajo člane v društveni disciplini in socialistični zavesti. V nekaterih društvih sam voditeljski kader ne daje potrebnega vzgleda, zato se ne smemo čuditi, če ga mladina posnema. V nekaterih društvih so slabi medsebojni odnosi in osebni primeri, kar mladino odbija. Upoštevati je treba tudi to, da stremi mladina v glavnem za športnimi panogami, kar ne kaže prezreti.

nima najbolj primernih pogojev za razvoj. V organizaciji ni dovolj delavske in kmečke mladine. Delavska mladina se raje vključuje v Počitniško zvezo, ker tam ni treba polagati izpitov. Kmečka mladina pa je poleg polno zaposlena — prav v jeku taborniške sezone. Tako za taborniško kot za organizacijo Počitniške zveze pa velja ugotovitev, da primanjkuje vodilnega kadra, kljub temu, da prirejajo razne seminarje za vaditeljski kader.

Mlačnost in socializmu nezdrave trnje

V glavnem moramo oceniti delo posameznih društev in organizacij z nekaterimi izjemami pozitivno. Lahko trdimo, da je med široke sloje prebivalstva že prodrlo prepričanje, da so društva družbeno koristne institucije, ki so s svojim delom opravile svoj obstoj, čeprav vlada v nekaterih društvih Pomurja organizacijska neutrujenost. Nekatera društva še danes niso vskladila svoj program s splošnimi željami in je ponekod čutili, kot ugotavlja omenjeno poročilo, da se programi ne izvajajo v socialističnem smislu. V nekaterih društvih vedrjo socializmu nenaklonjeni ljudje, ki gledajo na društveno dejavnost le strokovno, s staro preživelim miselnostjo ter zavirajo delo progresivnim silam. Zaradi tega se v društvih pojavlja mlačnost in socializmu nezdrave težnje, ki jih ne moremo opravičiti s tem, da večina društev in organiza-

Poročilo o društvenem življenju v Pomurju zajema dalje tudi delovanje društev prijateljev mladine, strelskih dručin in društev ljudske tehnike, ki so v zadnjih letih močno napredovala. Žal pa ima danes samo 5 društev LT v okraju v svojem programu spoznavanje agrotehniške. Težiti bi morali za tem, da se vsa kmečka mladina, ki bo ostala doma, usposobi za vožnjo s traktorjem in do kraja spozna ostalo obstoječo kmetijsko tehniko.

V nadaljevanju seje so pristojni poslalniki poročilo o lokalnem tisku v minulem letu in po razpravi sprejel sklep o razširitvi in okrepljeni dopisniške mreže »Pomurskega vestnika«, pripravili večjo zavzetost organizacij SZDL zaboljšanje kakovosti lokalnega tiska in podobno. Izvolili so tudi družbeni organ upravljanja za lokalno rešeno radijsko postajo v Murski Soboti, ki mu predseduje tov. Peter Vujec, načelnik tajništva za gospodarstvo OLO.

Glede organizacije tabornikov po smemamo po poročilu, da v Pomurju

SODELOVANJE

Letne skupščine osnovnih organizacij Socialistične zveze so tudi letos pokazale, da je njih delovanje uspešno le samo takrat, če so vsestransko aktivne, se pravi, če dovolj pozornost spremljajo in usmerjajo delo vseh organizacij in društev na območju kjer deluje osnovna organizacija Socialistične zveze.

Odbori SZDL, ki so to glavno nalogo izpolnjevali, so lahko pripravili dobre letne skupščine, katerih se je udeležilo precejšnje število članov, ki so tudi živahno razpravljali o vseh krajevnih problemih. Odbori SZDL, ki pa niso videli v svoji množični organizaciji nič več kot organizacijo, ki po direktivah občinskega foruma izvaja le občasne akcije kot so politve itd., niso mogli nuditi svojim članom niti z delom med letom, niti na letnih skupščinah prav ničesar, kar bi ljudje od organizacije lahko pričakovali.

Niso tudi redki primeri, da so odbori, ki so se sicer trudili svoje naloge pravilno izvajati, naleteli na nerazumevanje s strani posameznih članov, predvsem pa nečlanov. Med najbolj značilnimi pomisleki, ki so jih tu in tam izražali o delu Socialistične zveze, je mnenje, češ, kaj se bo Sociali-

Komentar

stična zveza kot politična organizacija zanimala na primer za delo kmetijske zadruge, gasilskega društva, Rdečega križa itd.

Če bi odbori osnovnih organizacij SZDL pravilno poučili svoje člane, da je »politika« Socialistične zveze skrb za vse komunalne probleme, za splošno izobraževanje članov, sploh za vsa vprašanja, ki prizadevajo državljane, bi tudi take pripombe odpadle. Seveda je pri tem tudi samo dokazovanje in prepričevanje premalo. Najbolj nepriljen in prepričljiv dokaz je seveda delo samo.

Ker posamezni odbori SZDL zaradi nedejavnosti in zaradi pomanjkljivega pojmovanja svoje vloge niso dajali organizaciji dovolj pestrosti in razgibanosti, niso mogli tudi pričakovati dobre udeležbe na letnih skupščinah. Najti vzroke za slabo udeležbo torej ni težko.

Razumljivo je, da je tam, kjer ne najde SZDL svojega pravega torišča dela, pomanjkljivo tudi delo oseh ostalih množičnih organizacij. Tako smatrajo mnogi člani RK, da je RK mednarodna organizacija, ki naj skrbi le za delitev pomoči, ne smatrajo pa za toliko predne vse ostale naloge RK kot je zdravstvena vzgoja, male asanacije itd.

Letne skupščine SZDL, v kolikor so bile že izvedene — predvsem v Ljutomerski in radgonski občini — so pokazale predvsem na to pomanjkljivost. Člani SZDL so na letnih skupščinah predlagali, naj bi Socialistična zveza za naprej organizirala predavanja in prikazovanje poučnih filmov. Ponekod kot v Apačah, Lešanah, Kristancih in drugod so pri tem led že prebrili.

Kolikor bolj neotipljibe so dobrine, ki jih mora SZDL nuditi svojim članom, toliko večje je področje delovanja te organizacije, ki se nikakor ne sme zadovoljiti samo s pobiranjem članarine, kajti samo s tem članstvo le odbija in niso redki primeri, da ljudje neradi plačujejo članarino pri tem pa biralcu nikoli ne pozabijo povedati: »Od Socialistične zveze nimamo nobenih koristi!«

Vsekakor bo torej potrebno, da se predvsem odbori SZDL lotijo dela na pravi način, ker bo sicer ostala težnja, pridobiti o SZDL čim več novih ljudi predvsem mladih, le težnja ali pa brezpomembna kampanja.

Komunalni problemi v Ljutomeru VODOVOD - STANOVANJA

Glede na razpoložljiva sredstva je bila komunalna dejavnost v Ljutomeru lani sorazmerno živahna. Med večja dela, ki so jih opravili, spada vodovod. Tega so pojačali od prejšnjih 40 tisoč na 80 tisoč litrov vode. Seveda pomeni to le začasno rešitev, saj bodo morali že v bližnji prihodnosti razmišljati o novih, večjih vodovodnih napravah. Lani so uredili pri vodovodu tudi nov rezervoar in namestili v ulice Nade Rajhove primerno črpalko. Za vodovod so potrošili okrog 1 milijon 400 tisoč dinarjev.

Lani so v Ljutomeru pričeli graditi nov 12-stanovanjski blok, še en blok, in sicer 6-stanovanjski s prostori za lokal v pridruženju, pa bodo pričeli graditi letos.

Med večja dela, ki jih bodo pričeli in kot sodijo, letos tudi končali, je asfaltiranje Ormoške ceste. Presečno cesto bodo asfaltirali kasneje. Izpopolniti bodo še kanalizacijo in pričeli graditi zmsko kopalnico, za katerega je v Ljutomeru veliko zanimanje.

Lani je bila dograjena v okviru komunalne dejavnosti tudi cesta Ljutomer-Jeruzalem. Pomembna pridobitev za Ljutomer pa je novo poštno postopje.

Dokaj je bilo urejenega in zgrajenega tudi izven Ljutomera. V Radoslavcih so sezidali večje poslopje kjer je sedaj nameščena zdravstvena postaja in trgovina. Lani so pričeli graditi tudi zdravstveni dom v Križevcih. Kot predvidevajo, bodo letos uredili v Stročji vasi dve učilnici za kar so obljubili pomoč v lesu, delu in vožnjah tudi okoliški prebivalci.

V ljutomerski občini so porabili lani za komunalno dejavnost s krajevnimi odbori: čez 8 milijonov dinarjev. V mnogih krajih so prispevali dokaj sredstev prebivalci s krajevnimi samopripeki.

Se vedno pa Ljutomeru nujna javnega stranišča in urbanističnega načrta. Za ureditev prvega bi bilo potrebno po mnenju Ljutomerčanov le nekaj dobre volje, za uresničenje drugega pa — denar.

NEGOVA

Odbor Socialistične zveze pri Negovi je pred nedavnim sklenil, da bodo pričeli graditi v kraju primerno prosvetno dvorano. Računajo, da bodo pri tem v glavnem pomagali okoliški prebivalci.

Znaten razvoj obrtne proizvodnje

v ljutomerski občini

V ljutomerski občini je 10 obrtnih obratov družbenega sektorja in 198 zasebnih. Število obrtnikov je zadnje čase že ustaljeno. Obrt so največ odjavljali mlatičarji, toda hkrati je bilo nekaj novih prijav, tako da se število v bistvu ni spremenilo. Lani je bilo pet vajencev več kot predlanskim, kljub temu pa v nekaterih kritičnih strokah še vedno manjka vajencev. V občini sta dve vajeniški strokovni šoli, ki imata dobre uspehe, kajti predavatelji so dobri. Nezadostnega znanja vajenci sploh niso pokazali, zadostno pa le 6 izmed 157.

Vrednost obrtne proizvodnje se bo letos povečala za 10,9%. Tako predvideva občinski perspektivni plan. Družbeni bruto

Kmetijsko-gozdno gospodarstvo Rakičan -- ustanovljeno ARONDACIJA IN SPECIALIZACIJA

NAJAKTUALNEJSI NALOGI — NOVO POSESTVO BO IMELO DEVET DELOVIŠČ — OBRACUNAVANJE CENTRALNO IN PO DELOVIŠČIH, NAGRAJEVANJE IZKLJUCNO PO PRIDELKU — VKLJUCILI SO SE TUDI V TEKMOVANJE ZA REKORDNE HEKTARSKÉ DONOSE — POSESTVU JE NUJNO POTREBNA BOLJŠA CESTA DO DELOVIŠČA KRAMAROVCI

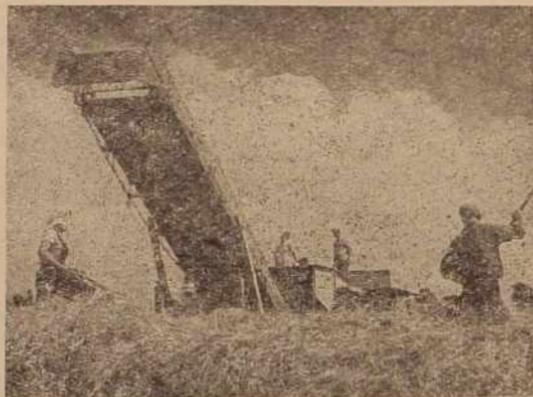
Kakor so pretekli četrtlet sklenili predstavniki vseh organov delavskega upravljanja, so se dokončno združili kmetijsko-gozdarskega Rakičan, Murska Sobota, Kramarovi, Topolovci in Grad v novo večje družbeno posestvo, ki je tako začelo praktično poslovati že z letošnjim 1. januarjem. Sedež novega kmetijsko-gozdnega gospodarstva bo v Rakičanu.

Novo posestvo bo imelo devet delovišč. Sistem obračunavanja bo centralen in po glavnih kmetijskih strokah. Tako je gozdarstvo nvrčeno v I. obračunsko enoto, živinoreja v II., v III. pa vso ostalo gospodarsko delovanje. Posebne obračune bo

delavski svet, ki bo takoj razpisal volitve za nove organe delavskega upravljanja, je delegiral vsak delavski svet z združenih posestev po 5 članov, razven Topolovec — 3 člane. S pravili posestva bodo uredili tako, da bodo tudi v prihodnosti vsa de-

predstavniki v centralnih organih delavskega upravljanja.

Sedaj so na posestvu že začeli sestavljati centralni gospodarski načrt, v katerem bodo mimo dolgoročnejših določil tudi trenutno najaktualnejše naloge. Na prvem mestu je vsekakor arondacija posestva, za kar bodo namestili v upravi posebne uslužbenca. Pridelovanje na deloviščih bodo specializirali. Predvidevajo tudi specializacijo v živinoreji; tako bodo v Rakičanu, Murski Soboti in Lemerju redili predvsem krave-mlekarice, mlado plemensko živino v Tešanovcih in Mačkovcih, v Petanjcih, Topolovcih, Kramarovcih in pri Gradu živino za pi-



Ob mlaiči — delovna pesem mlaičnic

do imela tudi posamezna delovišča in sicer po prevladujoči kmetijski stroki, prav tako posebne gospodarske načrte, v katerih bodo upoštevali kakovosti in lego zemljišč, specifične in splošne pridelovalne razmere vsakega delovišča posebej. De-

lavce bodo nagrajevali izključno po doseženih pridelkih.

Pravkar ustanovljeno posestvo začasno vodi 23-članski delavski svet, za direktorja posestva pa je imenovan inž. Franc Skledar. V začasni lovišča ustrezno zastopana s svojimi

800 bekonov

▼ KZ „KMETOVALEC“ ▼ Ljutomeru

Novi združni svet kmetijske zadruge »Kmetovalec« v Ljutomeru, ki ima 35 članov, med katerimi je tudi pet žena, se je nedavno sestal. Na tej seji so sprejeli akcijski program za letošnje leto, a izdelujejo tudi še perspektivni načrt in ga bodo sprejeli kmalu. Precej poudarka bo dobil razvoj sadjarstva.

Operativni plan predvideva predvsem zvišanje hektarskih donosov. Za hibridno koruzo je predvidenih 60 metrskih stotov najmanj. Zasejali bodo 60 ha te koruze. Za sladkorno peso so predvideli le 6 ha, ker gre za poizkusno pridelovanje. Začeli so že sklepati tudi pogodbe in tudi s pripravami za spomladansko setev so že začeli in skoraj že tudi

zaključili. Te priprave je oviralo zlasti slabo vreme in nekoliko tudi pomanjkanje potrebne mehanizacije. Samo en traktor, ki ga ima zadruga, namreč ne zmore vsega dela. Pred kratkim je zadruga naročila še en traktor Ferguson s priključki. Zadruga je pomagala tudi mladincem, ki so se hoteli izučiti za šoferje — posodila jim je za ta uk

sebnim poudarkom so govorili o tem, da bo potrebno še bolj krepiti iste obnoe stroke, ki jih je v občini premalo. Nekatere stroke so zlasti potrebne zaradi razvoja kmetijstva in mehanizacije, pa tudi zaradi novih surovin, ki jih je vedno več na trgu itd.

V splošnem je občni zbor zelo dobro uspel zlasti zaradi dobrega poročila, ki ga je podal tov. Janez Blagovič, predsednik obrtniškega pododbora.

Šola v Radencih ima vodovod

Menda je osemletna šola v Radencih edina osnovna šola v radgonski občini, ki se lahko ponaša z vodovodom. Toda tudi ta šola je bila do zadnjih dni slabo preskrbljena s pitno vodo in vodo sploh. Voda iz starega, leta 1931 grajenega studenca, ni odgovarjala higienskim predpisom, prav tako je bila uporabna voda iz cisterne. Zato sta šolski odbor in vodstvo šole lani sprožila akcijo za napeljavo vodovoda v šolo.

Z investicijskimi sredstvi, ki jih je dala na razpolago občina in s prostovoljnimi deli: so lani uspešno dokončali prvo fazo montiranja in napeljave vodovoda toda, le v pletne prostore. Letos so z deli nadaljevali ter prav ob zaključku prvega polletja končali z drugo fazo napeljave vodovoda v kuhinje in šolske hodnike. Tretjo in končno fazo napeljave z ureditvijo angleških stranišč, nameravajo, v kolikor bodo na razpolago potrebne investicije, končati prihodnje leto.

Ika

tanje, v Rakičanu pa se bodo še posebej ukvarjali s svinjerejo. Pri Gradu bodo, brž ko jim bodo to dopuščala sredstva, uredili odprt hlev za plemensko živino, da bi tako lahko bolje izkoristili bližnje pašnike.

Mimo poskusnega pridelovanja pšenice italijanskih sort in hibridne koruze, kakor tudi poskusnega pridelovanja krme za večjo molznost, se je posestvo te dni vključilo tudi v tekmovalne, ki ga je razpisala Zvezna zbornica za kmetijstvo in gozdarstvo. Za rekordne pridelke bodo tekmovali z 1 ha pšenice, 2 ha koruze in 2 ha sladkorne pese.

Na posestvu menijo, da jim je nujno potrebna boljša cesta proti delovišču Kramarovi; za gradnjo te ceste pričakujejo pomoč od občinskega in okrajnega oblastnega foruma.

S. K.

IZJDELA LJUTOMERSKE POSLOVNE ZVEZE

Združniki iz ljutomerske Poslovne zveze so končno le sklenili posvetiti še več pozornosti združnemu sodelovanju, kajti ugotovili so, da jim to veliko koristi. Ob jesenski setvi so zasejali kar 135 ha z italijansko pšenico. Posevki kar dobro uspevajo, posebno še ti-

sti, ki so bili deležni dopolnilnega gnojenja s kalcijevim nitratom, ki je bilo izvedeno v 85%. Kooperanti so s posevki zadovoljni, ker precej prekašajo posevke domačih sort. Zanimati jih le, kako bo pšenica prezimila.

Panjkovanje nekaterih tehničnih predmetov v radgonski trgovini „Pogon“

Pred dvema leti so ustanovili v Radgoni kot podružnico trgovskega podjetja »Železice« posebno trgovino s tehničnim materialom »Pogon«. Trgovina ima na zalogi električni mate-

rial za instalacije, električne kuhinjske aparate, kolesa, radioaparate, motorna kolesa itd.

Lani so prodali v tej trgovini čez 40 navadnih radioaparatorov, 20 UKW aparatorov, okrog 30 koles, če pa bi bilo mogoče dobiti še več teh predmetov, bi jih prodali še za 50 odst. več. Predvsem so primanjkovala kolesa znamke »Extra«, ki so sorazmerno poceni.

Ne bi bilo napačno, če bi imeli v tej trgovini tudi ribiški pribor, saj je v Radgoni in okolici okrog 80 ribičev, ki morajo kupovati ribiški pribor v Mariboru in drugod. Razen tega ni zaslediti v »Pogonu« nobenega TV sprejemnika, čeprav se ljudje za televizijske aparate zelo zanimajo.

V kolektivni trgovske podjetja pa menijo, da bi morala imeti trgovina nekoliko večji obratni kredit.

DVA TRAKTORJA po daljšem oklevanju

Kmetijska zadruga pri Gradu ima enak razvoj, kot vse kmetijske zadruge v Pomurju. Tudi tukaj je upravni odbor šele po ločitvi trgovine od zadruge začel resneje obravnavati kmetijsko proizvodnjo. Lani so kupili traktor, letos pa pričakujejo že drugega, ki je tudi že naročen. Pri tej zadruzi imajo poljedelski, živinorejski, sadjarski, lesni, transportni in hranilno-kreditni odsek.

Poljedelski odsek je lani uvedel pridelovanje italijanske sorte pšeni-

V kmetijski zadruzi

v Križevcih pri Ljutomeru

V Križevcih pri Ljutomeru so na prvi seji združnega sveta izvolili za predsednika Antona Slaviča, za predsednika upravnega odbora pa Franca Skuhala iz Križevca. Na drugi seji je združni svet govoril o akcijskem programu. Čez pol meseca bodo imeli izdelan tudi perspektivni plan. Sprejeli bodo tudi pravilnik o delovnih razmerjih.

V Križevcih pri Ljutomeru so že začeli sklepati pogodbe za spomladansko setev hibridne koruze. Po zadnjih podatkih bodo v pogodbenem sodelovanju spitali čez 600 bekonov in 20 mladih govodi. V okviru živinorejskega odseka deluje tudi perutninarstvo. Imajo umetne valilnice s kapaciteto 3000 piščancev, ki dela za vso Pomurje.

Aktiv mladih združnikov v Križevcih se pripravljajo na svoj letni občni zbor. Aktiv pa ima premalo članov za tako veliko zadrugo. Z zadrugo in zlasti z mladimi združniki pa sodeluje tudi avtomoto društvo, ki jih tehnično vzgaja zlasti pri uporabi traktorja.

Uspešen začetek dela ZS v Turnišču

Združni svet kmetijske zadruge Gomilice — Turnišče je že takoj v začetku svojega delovanja pokazal dokajšnjo aktivnost. Dosej je imel dve seji; na prvi so izvolili upravni odbor in se pogovorili o splošnih nalogah zadruge, na drugi pa so poslušali poročilo o preteznem vodstvu zadruge, izvolili disciplinsko komisijo in sprejeli pravilnik o delovnih razmerjih za združne delavce in uslužbenca. Na tretji seji, ki jo predvidevajo za prve dni februarja, pa bodo razpravljali o perspektivnem in akcijskem programu zadruge.

ZADRUGE LJUTOMERSKE POSLOVNE ZVEZE

pričakujejo, da bo letos znatno več pogodb za pridelovanje hibridne koruze kot lani. Lanski poizkusi so namreč zelo uspešni. S sklepanjem pogodb so že pričeli. Predvidevajo, da bodo sklenili pogodbe za 360 ha. Poslovna zveza je poskrbela za to, da bo dovolj semena in dovolj potrebnih umetnih gnojil. Pričeli so tudi že z globokim oranjem. Traktorji so v polni meri zaposleni, a v nekaterih zadrugah jih celo primanjkuje.



Grad — sedež kmetijske zadruge

ce, hibridne koruze, razprodal je 8000 kg semenskega krompirja, 9 vagonov umetnih gnojil... Sadjarski odsek je deloval v glavnem pri zatiranju sadnih škodljivcev. Te je uničevalo pet ekip. Transportni odsek pa se že spreminja v strojni odsek, ki bo v glavnem obdeloval zemljo. Živinorejski odsek je uvedel umetno osemenje javec. Nabavili so tudi lepo število merjascev. Preprodali so tudi 1000 enodnevnih piščancev ter valilna jajca štajerske kokoši.

Hranilno-kreditni odsek je uspel postopno zviševati hranilne vloge.

jem delokrogu. Podobno vlogo ima tudi živinorejski odsek, ki bo imel vedno več dela.

Združni svet zadruge, ki je pred kratkim že drugič zasedal, je sklenil, da bo potrebno letos graditi sodobno skladišče, ki bo lahko vključilo 19 vagonov sadja in dragih pridelkov, nabavili bodo tudi traktor znamke »Ferguson« s priključki in mlatičnico. V Slavičih in Motovcih, Vidoncih in Kovačevcih, torej v dveh mesecih bodo namestili tehnični. Na območju zadruge bodo obnovili tudi 6 ha sadovnjakov.

B. D.



Zadnjega dne minulega leta so pričakali izmeno rudarjev v Presiki godci, kot vidi na sliki. Rudarji Presike so lahko ponosni na minulo leto, saj so presegli letni plan proizvodnje za 500 ton premoga.

Po stopinjah naše televizije

RADGONSKO OBRATNO PODJETJE »ELRAD« SE UGODNO RAZVIJA — EDINO PODJETJE, KI IZDELUJE TV IN UKW ANTENE — V POMURJU ŽE OKROG 40 TELEVIZORJEV — NEKAJ O RAZVOJU TELEVIZIJE NA SPLOŠNO

Obratno podjetje »Elrade« v Radgoni je bilo ustanovljeno pred štirim leti in je zaposlovalo 10 ljudi.

Ze predlani se je delovni kolektiv odločil, da se s samimi uslugami podjetje ne bo moglo dovolj uspešno razvijati, zato so lani dali na tržišče nov izdelke — TV in UKW antene. Temu primerno so morali urediti tudi delovne prostore in nabaviti nekatere aparate, kalupe itd. Lani so izdelali 1500 različnih anten, letošnji proizvodni plan podjetja pa predvideva 5000 anten. Nekatere nove predmete bodo pričeli izdelovati v sodelovanju z banjaljsko tovarno »Rudi Cajevec«.

Letos bodo dokončali že lani pričeto rekonstrukcijo delavnice. V ta namen so porabili 500 tisoč dinarjev lastnih sredstev

izdelavo posebnih pripomočkov za izboljšanje anten.

Kot sodijo pri Elradu, ima ves nižinski predel Pomurja zelo ugodne pogoje za TV sprejem v krajih pa, kjer za to niso ugodni pogoji, se da ojačati TV prejem z nekaterimi dodatnimi napravami, ki jih bodo izdelovali pri Elradu.

Med novostmi, ki jih predvidevajo pri Elradu so večje TV antene na katere bo mogoče priključiti več TV aparatov. Te bodo prišle v poštev pri večjih stanovanjskih zgradbah, kjer bi kopica neokusno razporejenih anten kvarila sliko stavbe. Take

ke antene bodo seveda potrebne še le čez nekaj let, ko bo naredila naša televizija še en korak, namreč tudi v cenah televizorjev.

Ugotovljeno je, da je v Pomurju okrog 40 televizorjev. Lastniki TV aparatov gledajo predvsem televizijske oddaje avstrijske TV mreže, delno tudi Zagreb. Vendar je slika zagrebske oddaje pogostokrat nekoliko manj jasna, kar je po mnenju strokovnjakov odvisno tudi od pomankljive namestitve antene in ostalih sprejemnih naprav.

Ker naše bralce oziroma lastnike TV sprejemnikov zanima kdaj bo-

do lahko gledali oddaje naše TV mreže preko Ljubljane, smo se obrnili na RTV Ljubljana, kjer so nam sporočili, da bodo po preizkušnji TV relejnika na Kravcu ugotovili, kje v Sloveniji bo potreben še postaviti TV relejnike. Te meritve bodo opravili čim bo dopuščalo vreme.

Radgonski Elrad predvideva med drugim še samostojno servisno delavnico za popraviljanje TV sprejemnikov. To bo najbrže takrat, ko bo naša televizija stopila še tistih nekaj, že omenjenih korakov naprej... -jm

Mnogo ljudi na občnem zboru DPM v Ljutomeru

IZREDNA DELAVNOST PRIJATELJEV MLADINE

V polovici tega meseca je bil občni zbor Društva prijateljev mladine Ljutomer. Zbora se je udeležilo toliko ljudi, da je bila sindikala dvorana domala polna. Pred predsednikovim poročilo je bilo namreč tudi predavanje o otroških boleznih dr. Kauklerja. Predavanj znanih ljubljanskih in mariborskih pedagogov je bilo v Ljutomeru 6. Društvo je razen teh uspelo posredovati ljudem še svoj časopis »Mladi svet« v 120 izvodih. Toliko je namreč naročnikov.

Socialna sekcija društva je izvedla anketo med šolskimi otroki o zaposlenosti staršev in je popisala tudi pastirje. Posebno zanimanje za delo društva ima Svet za varstvo družne in otrok. Pa tudi druga društva sodelujejo, kajti društvo prijateljev mladine v Ljutomeru ima tudi zelo aktiven pionirski starešinski svet. Mladina pa je zelo aktivna, zlasti otroci v Svobodi in Partizanu in Planinskem društvu. Mnogo manj pri gasilcih, ki se izgovarjajo, da nimajo kadra.

Komisija za ogled filmov je bila aktivna vseskozi. Tako so si otroci ogledali res samo zanje primerne filme. Komisija je poslovala v glavnem po priporočilih časopisa »Mladi svet«, ki meni, da otroci niso ničesar zamudili, če niso videli katerega izmed filmov, ki jim ničesar ne pove.

Na občnem zboru so sklenili, da bo društvo to mnenje posredovalo tudi društvom v Veržuju in Krževcih, kjer takih komisij nimajo in se zato otroci vozijo v tamkajšnja kina iz Ljutomera in okolice, ker je tamkaj pač vsak film dovoljen. Društvo prijateljev mladine v Ljutomeru je lani imelo več prireditev in drugih akcij, tako

puštanje, šahovski turnir, sprejem Cicibanov v pionirsko organizacijo itd. Zlasti prijetno so pripravili novoletno jelko tudi po vaseh, razen v Podgradju in Slamjaku, kjer tokrat niso imeli ničesar, čeprav ni taka navada. Vsekakor je bilo prijetno gledati lutkovno igrro, film itd. Prihodnje jelkovanje bo še bolj prijetno, kajti posamezna podjetja bodo prevzela patronate nad šolami in njihovim jelkovanjem.

Društvo prijateljev mladine je obe šoli obdarovalo s šahi in tehničnim orodjem. Ze takoj po občnem zboru pa je društvo začelo pripravljati otroško maskerado, ki bo 8. februarja. Letos bo društvo razširilo svoje delovanje tudi na stanovanjske skupnosti. Aktualno je vprašanje varstva otrok in drugih oblik pomoči družinam, zlasti tistim, ki imajo zapostvena oba starša.

M. P.



Ljutomerska mladež pomladi na svojem igrišču

Občni zbori organizacij Zveze borcev v radgonski občini

V tem mesecu so bili občni zbori krajevnih organizacij Zveze borcev v radgonski občini. Občni zbori so bili dobro obiskani. Zednili so se v tem, da je najvažnejša naloga organizacije skrb za otroke padlih borcev in za borce, ki živijo v apaski dolini in nimajo dobrega zdravja. Petnajst takih čla-

nov bodo poslali v zdravilišča. Prav tako bo organizacija poskrbela za njihovo zaposlitev in ostale probleme.

Razpravljali so še o dokumentaciji, zbiranju zgodovinskega gradiva iz časov NOV in o drugih problemih. Organizacija v Radgoni je uredila med drugim tudi muzejski kotiček in zbrala že precej zgodovinskega gradiva. Poseben odbor bo to delo še nadaljeval. Sklenili so tudi, da bodo letos postavili spominsko ploščo v notranjosti šole v Radgoni, kjer bodo vpisana imena borcev, ki so padli na tem področju. Prav takšno ploščo bodo vzdali tudi v šoli v Spodnji Ščavnici. Po doben sklep so sprejeli tudi v Radencih.

Organizacije Zveze borcev so sklenile, da bodo skupno z ostalimi organizacijami praznovali 40. letnico KPJ.

j. s.



Začetek izgradnje gasilskega doma v Krogu

Strelci v Rakičanu

V ponedeljek je bil občni zbor novoustanovljene strelske družine v Rakičanu. Občnega zbora so se udeležili tudi zastopniki občinskega in okrajnega strelskega odbora. Posebno se zanimajo za strelstvo dijaki Kmetijske šole Rakičan. Trenutno šteje strelska družina 60 članov. Ime te strelske družine je »Rakičan«. Nakupili so bodo

Glavni soboški „gasilski voz“ SOS požarne varnosti

Kritičnega položaja, v katerem se je znašlo soboško PGD, ni moč zreducirati zgolj v društvene okvire. Po svojem bistvu je mnogo bolj aktualen iz njega izhajajoč problem, ki pa ni samo problem gasilcev, marveč vsega soboškega prebivalstva, zlasti še gospodarskih organizacij in ustanov; sedanja stopnja zagotovljene požarne varnosti in v zvezi z njo varnosti državljanov in ljudskega premoženja pred požari in drugimi elementarnimi nevarnostmi.

Društva je s svojimi sredstvi že zagotovila najosnovnejše pogoje za uspešno delovanje tega društva, čeprav so še na obzoru neodložljive potrebe (nimajo še na pr. specialnih zaščitnih sredstev in opreme za gašenje požarov in reševanje ljudi, zlasti iz visokih poslopj — bolnišnica, stanovanjski bloki itd.). Sobota kot mesto, ki ima med pomurskimi kraji največjo vrednost v premoženju, pa je še vedno pred alternativno: ali z novimi člani, ki bodo pripravljeno aktivno delovati v prostovoljnem gasilstvu, zagotoviti zanesljivo operativno delovanje tega društva ali pa — če izključimo to možnost — vpeljati v mesto enoto poklicnih gasilcev.

Ob letošnjih proračunskih možnostih, ki bodo v občini komaj tolikšne, da bomo lahko zagotovili osnovne pogoje za funkcioniranje komunalnega sistema, bi bila ustanovitev enote poklicnih gasilcev izredno breme za občinski proračun in končno tudi za davkoplačevalce. Znano je namreč, da velja en poklicni gasilec družbo letno najmanj 400 tisoč din (enota z najpoboljšanim število poklicnih gasilcev bi torej zahtevala okrog 5 milijonov din novih izdatkov). Zato v sedanjih razmerah ni sprejemljiva, zlasti še ne v luči vse občine, saj od prebivalstva drugih krajev, ki imajo kolikor toliko boljše organizirano požarno-varnostno službo, ne moremo zahtevati, da bodo podpirali nekaj, kar je drugje posledica zaostajanja subjektivnih čimteljev.

Z znanimi ugotovitvami — da ima soboško PGD komaj 25 operativnih članov, med katerimi jih je še nekaj neaktivnih, da iz nekaterih gospodarskih organizacij sploh ni nobenega člana, da je pri javnem uveljavljanju društva zlasti očitna odsotnost intelektualcev, ki bi lahko s svojim vplivom mnogo prispevali k večji operativni sposobnosti društva (sedanja peščica ljudi, ki izhajajo predvsem iz delavskih vrst, tega sama niti ne more doseči) itd. — se lahko dokopljemo do vzroka, zakaj v Soboti kljub doslejšnjemu prizadevanju, ki tudi v društvenem vodstvu ni bilo dovolj uveljavljano, ne moremo spraviti skupaj tri ali štiri desetice operativnih gasilcev, ki bi ob ustrezni strokovni usposobljenosti bili dovolj za potrebe mesta. V društvu namreč pravijo: naš poveljničji kader sploh nima položaja v rokah, toda vprašanje je, s kom naj ga ima (!).

Izhod je torej samo v ustanavljanju prostovoljnih gasilskih društev v vseh večjih podletjih, pomnožitvi članskih vrst v matičnem društvu (predvsem z operativnimi člani) in zagotovitvi nadaljnjih sredstev za čim bolj učinkovito funkcioniranje gasilskih operativnih enot ob nesrečah.

Zagotovitev teh pogojev pa ni samo stvar društva, marveč vsega prebivalstva, zlasti še SZDL in množičnih organizacij. Vendar je v osnovi zgrešeno pojmovanje posameznikov, da naj bo ta pomoč v individualnem pridobivanju članov za društvo, marveč je lahko ta pomoč samo v javnem političnem vplivu družbenih čimteljev; ta vpliv bi moralo društveno vodstvo še podkrepiti z zagovarjanjem širših družbenih koristi, ki so povezane s funkcioniranjem prostovoljnega gasilstva, na zborih volivcev, množičnih sestankih SZDL in sploh povsod tam, kjer je s takim vplivom moč doseči določene rezultate. Društvo se bo namreč le težko opomoglo, če bo tudi vnaprej ostajalo v svojih ozkih, več ali manj samo strokovnih okvirih.

Na splošno moramo tudi v Soboti spremeniti vsebinsko vrednotenje ljudi za to delovanje samo merila, ki izhajajo iz tradicije ali morebiti zgolj negativnih izkušenj, marveč ga moramo ocenjevati predvsem po družbenem poslanstvu, ki pa, če ga presojava in luči že znanih ugotovitev, ne prenese prav nobenega podcenjevanja.

S. K.

Dve važni nalogi veržejskih gasilcev

Nedavno so pregledali enoletno delovanje gasilci iz Veržeja. Največ so govorili o potrebi povečanja požarne varnosti in o tem, kako zgraditi gasilski dom. Za popravila gasilskega avtomobila so izdali še velika sredstva, kljub temu pa vozilo ni tako, da bi ga lahko z gotovostjo in vedno uporabljali.

Za zgraditev gasilskega doma so prebivalci Veržeja in okolice zbrali skoraj ves gradbeni material v vrednosti 1 milijon dinarjev. Uredili so tudi parcelo in zgradili temelje. Gasil-

ski dom bo zelo lep, tako da bo v ponos ne samo Veržeju temveč tudi vsej okolici.

Za predsednika društva so izvolili tov. Antona Muleca, ki se je zelo trudil pri zbiranju gradbenega materiala za gradnjo gasilskega doma.

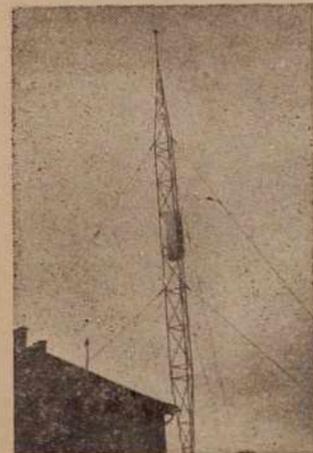
Seminar v Soboti

Predzadnji četrtek je bil v Soboti seminar za predavatelje zdravstveno-prosvetnih tečajev RK. Seminarja se je udeležilo okrog 40 učiteljev s podeželja. Prof. Demšar iz Ljubljane jim je zelo nazorno prikazal metodo podajanja snovi slušateljicam, Majda Musek iz Centralnega higienskega zavoda pa je predavala o spolni vzgoji. Predavanja so zelo dobro uspela.

Občni zbor TVD Partizan Križevci v Prekmurju

V nedeljo je bil v Križevcih v Prekmurju občni zbor TVD Partizan. Ugotovili so, da je bilo delo društva lani zelo slabo. Nekaj časa v društvu sploh ni bilo vodstva. Resneje so se lotili dela šele jeseni. Izkazalo se je, da je med mladno veliko zanimanje za šport, le da je potrebno okrepiti sodelovanje med organizacijami. Letos mislijo smučati, začeti z namiznim tenisom in nadaljevati dobro tradicijo v šahu. Udeležili se bodo tudi okrajnega zleta TVD Partizan.

S. Z.



Oddajnik soboške relejne postaje — piden napredek k radiofikaciji Pomurja

in 2,5 milijona dinarjev iz občinskega investicijskega sklada. Približno toliko sredstev pa bodo še rabili, da svoje delavnice primerno uredijo in opremito s potrebnimi napravami, ki so jim potrebne pri izdelovanju anten. V našturu imajo še poseben oddelček za galvanizacijo kovin, za kar se zanima med drugim tudi soboška Panonija in lendavska Mehanika.

DOBRO IN LIČNO

Elradove TV in UKW antene so lično izdelane. Po mnenju strokovnjakov po kakovosti prav nič ne ostajajo za inozemskimi antenami, posebna odlika naših pa je ta, da so mnogo cenejše od uvoženih. V tem pogledu se odpirajo Elradu tudi možnosti izvoza svojih izdelkov.

Kakor sama izdelava anten ni tako enostavna in daje mnogo dela, se ukvarjajo pri Elradu z načrti za

To in ono iz Križevca...

Občni zbor mladih zadružnikov: je bil prejšnji teden na sedežu kmetijske zadruge. Prisostvoval mu je tudi zastopnik občinskega komiteja LMS iz Ljutomera. Sedaj je vključenih v ta aktivni okrog 30 mladih kmečkih fantov in deklet. Med temi so tudi učenci KGS. Med drugim so sklenili, da bo šel v osemdnevni seminar za te aktivne tovariš Vaupotič iz Lokaveca. Kmetijska zadruga jim je tudi zagotovila zemljišče, kjer bodo mladi zadružniki lahko delali svoje poskuse. Zelo se bodo lahko izpopolnjevali (v strokovnih vprašanjih strojne obdelave zemlje) na poskusnih parcelah, ki jih ima zadruga na površini 50 ha.

Pokaži kaj znaš: Tokrat bo tudi v Križevcih. Organizacija Prosvetno društvo. K sodelovanju so vabljene vse, ki bi lahko nastopile s kakimi točkami. Za najboljšo je društvo pripravilo nekaj lepih in praktičnih nagrad. Pokaži kaj znaš, bomo organizirali za 8. februar v času Prešernovih proslav.

Polletni učni uspehi na šoli: V primerjavi z lanskim polletjem imamo letos znatno boljše uspehe. Vzroki za to so v tem, da so nekateri razredi manjšestvilni od lanskih, del otrok je namreč vključen na osemletno šolo v Veržeju. V ostalem pa smo skušali šolo čim bolj približati življenju, kar je tudi v smislu šolske reforme. Tako so dosegli nižji razredi povprečno 70—80% uspeh, 5. razred: 60%, 6. razred: 56%, 7. razred: 70% in 8. razred: 72%. Zlasti je pri tem pozdravljivo dejstvo, da se je začel novi, oziroma dopolnjeni šolski odbor

zelo zanimati za probleme šole in to ne samo za materialne probleme, zanimajo ga tudi vzgojno pedagoška vprašanja.

Uspehi in načrti avtomoto društva Križevci: Vseh članov društva je 60. Članstvo sestavlja večinoma kmečka mladina. Nekaj je tudi starejših. V letošnji sezoni je obiskovalo šoferski tečaj 30 članov. Šoferske izpite je opravilo vseh 30 tečajnikov, od katerih je imelo 8 popravne izpite. Izpite so polagali za dve kategoriji: za motorno kolo, za osebni in tovorni avto ter za traktor. Iz podanega vidimo, kako veliko zanima-

nje vlada danes med našo mladino za tehnično izpopolnjevanje.

Bodoče naloge društva so naslednje: V letošnjem letu predvidevajo najmanj dva tečaja za šoferje. Dalje tri predavanja za pionirje na osemletni šoli. Dve predavanja za članstvo in vsaj eno večjo prireditev. Organizirati nameravajo še izlet za članstvo z motornimi kolesi in prirediti eno propagandno avtotekmovanje ob priliki Prvega maja ali pa ob Dnevu borca za 4. julij. Zares jim je treba čestitati, posebno še upravnemu odboru.

(nb)

RDEČI KRIŽ - najboljša organizacija v Radencih

»Osnovna organizacija Rdečega križa v Radencih je ena najmočnejših pa tudi najdelavnejših organizacij v radgonski občini in morda v Pomurju sploh.« je dejal na občnem zboru zastopnik občinskega odbora Rdečega križa. Tudi velika udeležba na zboru (take udeležbe v Radencih še ni bilo na nobenem občnem zboru), dokazuje veliko zanimanje za organizacijo.

Odbor je imel poleg rednih mesečnih sej, še posebne sestanke. Poleg odbora so delate še komisije: zdravstveno-prosvetna, komisija za prostovoljno krvodajalstvo, za male asanacije, za borbo proti alkoholizmu, za podmladek RK in ekonomsko finančna, ki je nudila pomoč socialno ogroženim članom.

Posebno se je trudil odbor pri

malih asanacijah. Obnovljena sta bila dva vodnjaka v Rihtarovcih in Radencih, pri čemer je bilo opravljenih 200 prostovoljnih delovnih ur.

V območju radenske osnovne organizacije RK delajo 4 postaje prve pomoči, ki so nudile prvo pomoč 70 osebam. Na novo je bila ustanovljena postaja za prvo pomoč v Turjančih. Dobro je uspela akcija krvodajalstva. Imeli so 50 odstotkov več krvodajalcev kakor prejšnje leto. Med socialno ogrožene in osebe, ki nimajo mleka, so razdelili 1554 kg mlečnega prahu, 375 kg moke, in to 267 osebam. V zimskih mesecih so imeli več zdravstvenih predavanj, podmladek pa je priredil 5-tenjski tečaj o prvi pomoči, ki se ga je udeležilo 32 učencev.

ka

PRED ODGOVORNIMI NALOGAMI

Nedavno so imeli v Turnišču redno skupščino osnovne organizacije SZDL. Osnovna organizacija šteje 202 člana (24,7% volivcev). Lani so pridobili še 15 novih članov. Z večjo aktivnostjo odbora je mogoče doseči še večjo število novih članov Socialistične zveze. Imeli so dva množična sestanka. Govorili so zlasti o kmetijski zadrugi.

Kmetijska zadruga Gomilice, ki je razširila svoje delovanje v Turnišču, ima 128 članov. Od tega je 61 članov iz Turnišča. Kmetovalci v Turnišču je možno prizadela likvidacija bivše KZ v Turnišču. Kljub temu imajo zaupanje v novo zadrugo. Bredke izkušnje s prejšnjo zadrugo so privedle zadržanosti do večje predvidnosti, a osnovno organizacijo SZDL do večje budnosti. Število članov zadruge iz Turnišča pa dokazuje, da želijo kmetovalci pomoč od kmetijske zadruge, ki jo potrebujejo.

V Turnišču je v jesenskem času sklenilo 12 kmetovalcev pogodbe za setev pšenice (4,87 hektarov). To je vsekakor premalo.

Krajevni odbor v Turnišču je lani organiziral prevoz gramoz za šole in na krajevne poti (okrog 400 m³). Uredili so tudi pokopalšče. Udeležbe na zborih volivcev pa niso dosegli kdo ve kako velike.

Solski odbor v Turnišču je v najtežjem položaju v Pomurju.

Materialni problemi šole so v Turnišču veliki. Z gradnjo šole bo potrebno čimprej začeti. Potrebno bo pospešiti postopek okrog načrtov za gradnjo. Zdaj se 365 otrok stiska v 5 razredih — v majhnih in mračnih učilnicah.

LB

Pionirske zadruge v beltinski občini

Pred kratkim je občinski komitej ZK v Beltincih razpravjal o problemih šolstva ob šolski reformi.

V občini prevladujejo male šole. Od 12 šol ima 6 šol le po 2 učilnici, le 2 šoli imata zasilno telovadnico, nobena pa nima delavnice, ker ni primernih prostorov. V Beltincih in Crensovcih delajo na tem, da bi delavnice dobili.

V vseh šolah je v 79 oddelkih 2769 učencev, nekateri od teh oddelkov presegajo dovoljeno število učencev (imajo nad 50 učencev), v vseh oddelkih pa poučuje 74 učnih moči.

Proračunski izdatki za prosveto znašajo za leto 1958 nad 34 milijonov dinarjev ali 41% celotnega občinskega proračuna. Od te vsote odpade na materialne in funkcionalne izdatke le okrog 4 milijone din.

V občini je potrebna gradnja novih šol v Bistrici, Crensovcih, Izkovcih. Če bo zgrajena šola v Izkovcih, odpade problem osemletne šole v Beltincih. Sredstva za funkcionalne in materialne izdatke šol so pičila. To ima za posledico pomanjkanje učil in šolah. Stroški za učila znašajo doslej na učenca 85 din.

Svobodna dejavnost v šoli: ustanavljanje pionirskih kmetijskih zadrug in obrtniških zadrug ne bi imelo večjih ovir, vsaj z materialnega gledišča ne. Za začetek bi ustanovili pionirsko kmetijsko zadrugo v Beltincih, kjer je za to največ pogojev. Patronat nad to zadrugo naj bi imela kmetijska zadruga (ki naj bi odstopila potrebna zemljišča, izvršila oranje itd.), pomagali pa bi seveda tudi kmetijski strokovnjaki. Strokovno pomoč pionirski obrtniški zadrugi pa bi nudila mladinska organizacija.

ah



Med — dobra jed! Poskusite tudi vi!

Soboški filmski barometer

Mojih šest kaznjencev

Film smo sicer že videli in vsakomur, ki ga je zamudil, je lahko žal. Vendar to, če je film že za nami, še ne pomeni, da ne bi spregovorili o njem besedo, dve. Reklama je sicer napovedala ta film kot »ameriški kriminalni film in morda je prav ta nepravilna oznaka marsikoga privabila, da si ga je ogledal. Morda je reklama iz komercialnih smotrov ravnanje prav, toda delu je nedvomno storila krivico. Kajti film »Mojih 6 kaznjencev« je odlično delo režiserja Huga Fregonese po romanu Donalda P. Wilsona. Gre celo za poglobljeno psihološko delo, čeprav je na mestih posneto v kriminalnem žanru s komičnimi primesmi.

Dejstvo pa je, da pove film mnogo več, kot marsikdo izmed gledalcev pričakuje. Zgodba o znanstveniku-psihologu in humanistu, ki vidi v kaznjencih ljudi, ki so iz teh ali onih razlogov zašli na stranpolo na asfaltni džungli ameriškega življenjskega vrveža, je nudila neodvisnemu producentu Stanleyu Kramerju (standardnejske filmske družbe nimajo toliko poguma, da bi se je upale lotiti, saj prikazuje obilo senčnih plati) toliko opevanega ameriškega načina življenja) hvaležno snov in uspešno izbrani igralci (Milard Mitchell kot Connie, Jay Adler kot Kopac,

Ukinitev železniške postaje Veržej?

O TEM SO RAZPRAVLJALI NA LETNI SKUPŠČINI SZDL V VERZEJU

Predčerašnjim je bila v Verzeju letna skupščina osnovne organizacije SZDL. V prostorih šole se je zbralo čez 100 ljudi, ki so razpravljali o delu osnovne organizacije, o delu kmetijske zadruge ter o nekaterih drugih krajevnih problemih. Sklenili so, da bodo letos organizirali v kraju potrebne obrtne uslužnostne delavnice.

Precej dolgo pa so se ustavili člani SZDL v razpravi ob vesteh, da bodo ukinitvi železniško postajo oziroma jo



Železniški most čez Muro pri Verzeju

spremenili v postajališče, kar bi prizadelo predvsem tovrni promet na tej železniški postaji.

Tako je odpremila lani železniška postaja v Verzeju blizu 150 vagonov različnega blaga, pri čemer odpade samo na kmetijsko zadrugo 100 vagonov.

Na omenjenem sestanku so prebivalci Veržeja sklenili, da bodo skupno z ostalimi prizadetimi kraji posredovali na merodajnem mestu, da do tega ukrepa ne bo prišlo, ker bi to pomenilo v splošnoštoparskem oziru za nekatere kraje Murskega polja koraj nazaj.

Glede na to se je naše uredništvo obrnilo na merodajno mesto, namreč na Direkcijo železniškega transportnega podjetja v Ljubljani, kjer so nam sporočili, da o tem prav nič ne vedo, da o ukinitvi niso niti razpravljali niti kakorkoli sklepali.

ZBOROVANJE NA CANKOVI

Kot v večjih krajih našega okraja, so se nedavno tudi na Cankovi sestali občinski odborniki bivše občine, predsedniki krajevnih odborov in šefi krajevnih uradov. Pogovorili so se o raznih vprašanjih, ki se tičejo elektrifikacije, komunalnih zadev, zborov volivcev in ostalih.

V zvezi s komunalno dejavnostjo je najbolj pereče vprašanje ureditev občinske ceste Rogoševci—Kramarovci. Ta del ceste je v tako slabem stanju, da je zadnje čase promet sploh nemogoč — z avtomobilom. Tako slaba zveza vplva neugodno na tamkajšnje KG, ko odpremlja svoje pridelke.

Pri elektrifikaciji je nastalo vprašanje opreme transformatorskih postaj. Ker je b'va občina Cankova nabavila štiri TP z občinskimi sredstvi, ki so postavljene v cankovskem rajonu, je upravičena zahteva občane,

nov rogaševskega predela, da tudi tamkaj čimprej dobijo TP. V tem predelu jih je še pet.

V rogaševskem okolišju bodo te dni zbori volivcev. Prebivalci nameravajo povabiti medse tudi ljudska poslanca, tovariša Čačinoviča in tovariša Hribarja.

Zakaj...

...cestna uprava ne preskrbi novih prometnih znakov na cesti Kapela—Hrastje Mota, saj s sedanjih ni mogoče sklepati, na kaj opozarjajo voznike.

...PGD Bačkovec ne obnovi napisa na gasilskem domu, kjer je še vedno označen kraj Mala Nedelja, čeprav kraj tega imena že dolgo ni.

...Vzporedno z akcijo zbiranja sredstev iz lokalnih virov pa bo moralo tudi prizadevanje za omnožitev telovadnih in športnih vrst, predvsem še aktivnih vrst TVD »Partizane. Na zadnji seji okrajnega vodstva SZDL je bilo med drugim poudarjeno, da naj bo težiče vodstveno-usmerjevalnega delovanja organizacij, ki so še posebno množične, na občinah. Tako bomo v kraikem dobili zveze društev »Partizane tudi v štirih večjih občinskih središčih v Pomurju. To prizadevanje pa mora še dlje: na teren, v vsak večji kraj, kjer so že sedaj, upoštevajoč dokajšnje znanje mladine za šport in telovadbo, ugodni pogoji za ustvarjanje društev ali aktivov »Partizane, ki morda sprva ne bodo »univerzalne« v pravem pomenu besede, toda napredek bo že to, če se nam bo najprej posrečilo zbrati mladino v enem ali drugem športu in jo tudi vsestransko usmerjati, pozneje pa bomo na teh temeljih laže gradili dalje. Sem sodi prav gotovo tudi ustanavljanje telesno-vzgojnih aktivov na šolskih zavodih in v podjetjih.

Pred občnim zborom AMD Radgona

Avto-moto društvo v Radgoni bo imelo v kratkem letni občni zbor. Letos so sprejeli v društvo 150 novih članov, tako se je povečalo število članov društva na 350. Priradili so tudi več vozniških izpitov. Med udeleženci tečajev so bili med drugimi tudi pripadniki predvojaške vzoje. Pri tečajih nastopajo težave zaradi prevoznega parka. Sedaj imajo osebni avto znamke »Citroën«, ki pa je že dotrajal.

○ Aktualnost reševanja enega izmed ključnih problemov v telesno-vzgojnih in športnih organizacijah — zagotovitev ugodnejših pogojev za delovanje teh organizacij — izpričuje že samo dejstvo, da so o tem problemu razpravljali tudi na zadnji seji obeh zborov okrajnega ljudskega odbora, sprejeli sugestije pristojnega sveta in jih v obliki priporočila posredovali občinskim ljudskim odborom, ki naj skušajo ta problem rešiti v okviru svojih možnosti in pristojnosti. Odveč je podrobno naštevati gmojne potrebe naših organizacij in tudi šol na tem področju, saj so že znane tudi širokemu krogu volivcev (morda v ilustracijo samo to, da delujejo nekatera društva TVD »Partizane brez vsakršnih prostorov za vadbo, brez potrebnega orodja in športnih rekvizitov, da ima le nekaj šol tudi telovadnice itd.), pač pa kaže poudariti, da je temeljita ta razprava na mnogih pobudah osnovnih organizacij in njihovih okrajnih vodstev, kar je vsekakor upoštevati vreden činitelj, mimo katerega niti ne moremo, če hočemo že enkrat ta problem začeti reševati korenito.

Dobro pobudo je že dala soboška občina s posebnim odlokom, po katerem bodo proračunovali tovrstna namenska sredstva iz povečanega prometnega davka na alkoholne pijače (5 odst.), saj računajo, da bodo tako zbrali okrog 5 milijonov din, ki jih bodo potem razdeljevali društvenim organizacijam po njihovi aktivnosti in družbeni pomembnosti. Toda problem ni aktualen samo v soboški občini, marveč v vsej pokrajini, zato je upravičeno pričakovanje, da bodo podobne odloke v kraikem sprejeli tudi druge občine.

○ Napak pa bi bilo predvidevati, da bomo s takim načinom zbiranja namenskih sredstev že tudi povsem rešili problem, kajti sredstva, ki jih bomo tako pridobili, bodo komaj zadostovala za kritje najnujnejših potreb. Osnovna usmeritev za kritje potreb naj bo torej v iskanju sredstev iz lokalnih virov, za kar se bodo morale zavzeti predvsem organizacije same in za to dobiti podporo prebivalstva svojih občin. Prav te dni se je namreč že začela široka akcija za zbiranje sredstev, ki bodo služila predvsem za gradnjo in urejanje najnujnejših telesno-vzgojnih in športnih objektov. Pomoč bodo zbirali v raznih oblikah (denarna sredstva, les in drugi gradbeni material, prostovoljno delo, prevozi itd.), torej so široke možnosti, da mobiliziramo čim več prebivalcev za napredek na tem področju. Kakor predvidevajo organizatorji akcije, bo ta pomoč služila predvsem za gradnjo minimalnih športnih objektov pri šolah, objektov, ki so po svoji zasnovi takšni, da jih je moč urediti v vsakem večjem kraju in jih bodo lahko s pridom uporabljali tudi člani teritorialnih telesno-vzgojnih in športnih organizacij.

○ Vzporedno z akcijo zbiranja sredstev iz lokalnih virov pa bo moralo tudi prizadevanje za omnožitev telovadnih in športnih vrst, predvsem še aktivnih vrst TVD »Partizane. Na zadnji seji okrajnega vodstva SZDL je bilo med drugim poudarjeno, da naj bo težiče vodstveno-usmerjevalnega delovanja organizacij, ki so še posebno množične, na občinah. Tako bomo v kraikem dobili zveze društev »Partizane tudi v štirih večjih občinskih središčih v Pomurju. To prizadevanje pa mora še dlje: na teren, v vsak večji kraj, kjer so že sedaj, upoštevajoč dokajšnje znanje mladine za šport in telovadbo, ugodni pogoji za ustvarjanje društev ali aktivov »Partizane, ki morda sprva ne bodo »univerzalne« v pravem pomenu besede, toda napredek bo že to, če se nam bo najprej posrečilo zbrati mladino v enem ali drugem športu in jo tudi vsestransko usmerjati, pozneje pa bomo na teh temeljih laže gradili dalje. Sem sodi prav gotovo tudi ustanavljanje telesno-vzgojnih aktivov na šolskih zavodih in v podjetjih.

FOTOAMATERJI, POZOR!

Slovenska izseljenska matica v Ljubljani že šest let izdaja svoji redni publikaciji, vsakoletni Slovenski izseljenski koledar in mesečno revijo »Rodno grudo«. Obe publikaciji, ki sta bogato ilustrirani, sta namenjeni našim izseljencem in imata naročnike po vsem svetu. Za revijo »Rodna gruda« mesečno potrebujemo lepe fotografije, predvsem iz krajev, kjer so doma naši izseljenci. Naši rojaki si žele čim več lepih pokrajinskih slik domačih krajev. Zato vabimo fotoamaterje, ki imajo doma dobre posnetke iz naših krajev in iz naše današnje dejavnosti, da nam jih pošljejo za objavo. V poštev pridejo pokrajinski posnetki iz vseh predelov Slovenije, iz večjih krajev, kakor tudi iz najmanjših vasic, dalje nove gradnje tovarn, šol, zadrugh domov itd., posnetki z dela naših kmetijskih zadrug, s praznov občinskih praznikov, odkritij spomenikov NOB itd.

Obenem vabimo sorodnike, ki imajo svoje na tujem, da zanje naroče revijo »Rodno grudo« in Slovenski izseljenski koledar, ali pa nam pošljejo njihove naslove, da jim brezobvezno pošljemo nekaj številka na ogled. V »Rodni grudi« bomo radi objavili naročnikom tudi fotografije rojstne hiše in svojevce z njihovimi pozdravi.

Vse objavljene fotoposnetke, kakor tudi poslane komentarje k fotografijam bomo seveda honorirali. Prispevke pošiljajte ali prinesite osebno na naslov: Slovenska izseljenska matica (za uredništvo »Rodne grude«), Ljubljana, Cankarjeva 1/II.

Beseda čebelarja

Kaj naj mladina je

(Za šolske kuhinje)

V »Sodobnem gospodinjstvu« št. 58 (10) sem bral: »Kaj naj mladina je? Ker tam ni dovolj poudarjena vrednost posameznih hranil, hočem nekoliko obširneje pojasniti vrednost naravnega medu.

Med je gosta, sladko dišča snov, ki jo proizvajajo čebele. Izvor medu so vedno rastline. Med ni enostavna kemična zmes raznih organskih in neorganskih snovi, pač pa je v narodi nabran nektar. Nektar izločajo rastline iz svojih delov, največ iz cvetov in ga čebele ob zbiranju in prenosu v panj v svojem telesu oplemenitijo in mu dajo njegov osnovni značaj.

Med je izredno zdravilo zaradi svoje mikroboicidnosti. To je lastnost, zaradi katere v sebi ne dopušča življenja mikroorganizmov in jih prej ali slej uniči. Zaradi svoje higroskopnosti vsrkava med vlago iz snovi in bitij, ki pridejo z njim v dotik. Prav to zmanjševanje količine vlage deluje na bakterije smrtno, ker jim je vlaga neogibno potrebna za življenjske procese. S poskusi je ugotovljeno, da povzročitelj tifusa ne more vzdržati več kot 48 ur v čistem medu, povzročitelj paratifusa najdalje 24 ur in povzročitelj griže največ 10 ur. Zaradi tega uporabljamo med kot konzervatorja hrane in vsestransko tudi v zdravilstvu.

Visoko kalorično vrednost medu potrjujeja njegov učinek na človeški organizem in primerjava s kalorično vrednostjo drugih živil:

- jabolka 455 kalorij na 1 kg
- mleko 600 kalorij na 1 kg
- jajca 1598 kalorij na 1 kg
- kruh 2500 kalorij na 1 kg
- med 3599 kalorij na 1 kg

Kalorična vrednost medu je torej v primerjavi z drugimi živilmi izredno visoka. To dejstvo je razumljivo, saj ga v pretežni meri tvorijo sestavine, ki so takoj dostopne organizmu, medtem ko pri ostalih živilih odpade del kalorične vrednosti na prebavno delovanje organizma.

V medu so vitamini: A1, B1, B2, B6. Poleg vitaminov vsebuje med še fermente. To so snovi, ki so potrebne kot posredniki pri razkroju višjih sladkorjev v nižje. Med zavira škodljivo delovanje določenih bakterij, tako na primer pri vnetju mandeljnov in difteriji. Se očitneje vpliva med na želodec in črevesje. Med spada med živila, ki imajo najlepšo aromo in okus. Raven lahko prebavljivega sladkorja in manjše količine beljakovin vsebuje dragocene mineralne snovi ter fermente in prijetno dišče snovi, zaradi katerih zavzema važno mesto v dietni prehrani. Za hrano nam služi lahko v neposredni obliki ali posredno v drugih živilih, ki jim zviša dietično vrednost. Med uporablja ljudstvo že dolgo časa kot priljubljeno domače zdravilo.

Splošno je znano, da je med dobro zdravilo pri raznih vročinskih obolenjih, posebno pri prehladu. Med spada v domače gospodinjstvo in sicer ne v omare, temveč v dostopno bližino za vsakdanjo uporabo. Med ni samo sladilo, temveč tudi visoko vredna hrana. V 100 gramov medu je toliko redilnih snovi, kakor v dveh kurjih jajcih. Strokovnjaki zatrjujejo, da bi bilo za zdravje ljudi boljše, če bi namesto industrijskega sladkorja za oslajevanje vsakdanje hrane zopet začeli uporabljati med, kakor je bilo v navadi v starih časih.

Prav bi bilo, če bi trgovska podjetja (prehrabena) naročila lončke za med, ki stanejo 1 kg 27 din, 1/2 kg 25 din, 1/4 kg 16 din, 1/8 kg 13 din. Ti lončki se hermetično zapirajo. Tako bi bilo trgovanje z medom lažje. Naročile bi ga lahko vse mlečne kuhinje in trgovine.

Alojz Benko, čebelar

POROČILO O ROJSTVIH, POROKAH IN SMRTI od 13. do 20. jan. 1959

Rojstva: Irma Hari iz Ivanovec — deklica, Ana Tutek iz Kobiljsčaka — dečka, Ljubica Martič iz Lendave — dečka, Vera Bratkovič iz Lendave — dečka, Helena Sep iz Dolge vasi — dečka, Katarina Horvat iz Gor. Lakoša — dečka, Marija Hanc iz Dolgovaških goric — deklica, Gizela Bejek iz Peskovec — deklica, Martina Horvat iz Beltincev — dečka, Gizela Gjurica iz Sela — dečka, Kristina Rajnar iz Bakovec — dečka, Marija Balažič iz Ižakovec — dečka, Slavica Benec iz Razkrižja — deklica, Irena Flisar iz Murske Sobotne — dečka, Sarika Dajč iz Petrovce — dečka, Helena Kardoš iz Andrejev — dečka, Ema Gomboc iz Gerlinec — deklica, Apolonija Omar iz Vanča vasi — deklica, Ljudmila Vogrinčič iz Gerlinec — dečka, Rozalija Pap iz Središča — dečka, Vilma Olas iz Murske Sobotne — deklica, Frida Benko iz Gor. Slavec — deklica, Marija Gomboš iz Bakovec — deklica.

Poroče: Zrim Jožef, dimnikarski pomočnik iz Murske Sobotne in Horvat Marija, gospodinja iz Murske Sobotne. Vuković Ludvik, skladišni delavec iz Murske Sobotne in Marič Terezija, poljedelka iz Bakovec. Horvat Emerik Stanko, vrtnar iz Rakičana in Temlin Karolina, uslužbenka iz Murske Sobotne.

Smrti: Bratkovič Anton, star 84 let iz Bakovec, Borko Ursula, stara 63 let iz Slamnjaka, Toplak Anton, star 1 leto iz Renkovec, Rajnar Franc, star 71 let iz Bakovec, Grabušnik Marija, stara 72 let iz Rakičana, Zaplatič Jože, pekovski mojster, star 44 let iz Murske Sobotne.

ROJSTVA POROKE IN SMRTI

od 20. jan. do 27. jan. 1959

Rodile so: Helena Sanca iz Domanjševca — deklica, Kristina Rantaša iz Bakovec — deklica, Marija Puhar iz Bogojine — dečka, Terezija Bejek iz Murske Sobotne — dečka, Frida Reiter iz Gerlinec — deklica, Marija Krefl iz Strojce vasi — dečka, Eteka Cener iz Crnelavec — dečka, Helena Cifer iz Kukeča — dečka, Angela Lukač iz Bakovec — deklica, Ema Rajner iz Bakovec — deklica, Rozalija Kokaš iz Crnelavec — deklica, Katica Kosi iz Murske Sobotne — deklica, Marija Klar iz Murske Sobotne — dečka, Terezija Celec iz Murske Sobotne — dečka, Jolanka Kuhar iz Puconec — dečka, Barbara Markoja iz Lipe — deklica, Terezija Lebar iz Lendave — dečka, Jolanka Cmor iz Motovilec — deklica, Marija Babič iz Murske Sobotne — deklica, Rozalija Bogdan iz Dolgovaških goric — deklica, Marjeta Semen iz Murske Sobotne — dečka, Marija Kardoš iz Sela — dečka, Jožica Horvat iz Ljutomera — dečka, Gordana Stefanec iz Murske Sobotne — dečka.

Poročili so se: Jože Janež, upokojeni major iz Murske Sobotne in Justina Kerčmar, živilja iz Murske Sobotne, Karel Kiselak, ključavničarski pomočnik iz Polane in Sarolta Šoš, živiljska pomočnica iz Veščice, Anton Rajnar, kleparski pomočnik iz Murske Sobotne in Marija Zelezen, blagajničarka iz Murske Sobotne, Evgen Tijan, profesor telovadbe iz Murske Sobotne in Anica Kokalj iz Murske Sobotne.

Umrli so: Franc Kumin, star 67 let, iz Kroga; Janez Martinec, star 89 let, iz Bakovec; Marija Sonaja, stara 67 let, iz Veržaja; Matija Majc, star 80 let, iz Sotine; Marija Cvetko, stara 78 let, iz Bunčan.

NOGOMETNI KLUB SOBOTA

Murska Sobotna vas vljudno vabi na REDNI LETNI OBČNI ZBOR v nedeljo, dne 8. februarja 1959, ob 9. uri v prostorih hotela »Zvezda« z običajnim dnevnim redom.

Clani in prijatelji vabljeno!

Odbor

D-65

VREMENSKA NAPOVED

za čas od 29. jan do 8. febr. Konec januarja ali okrog 1. februarja lahke snežne padavine in močan padec temperature. V nadaljnjem poteku bo prevladovalo sončno vreme in postopno topleje.

Društvo za napredek gospodinjstva v Murski Soboti

organizira s pomočjo Okrajnega gospodinjstkega centra v Murski Soboti GOSPODINJSKI IN SIVALNO-PRIKROJEVALNI TEČAJ

Prijave za oba tečaja sprejema do vključno 2. februarja t.l. okrajni gospodinjstki center — Slomškova ulica, ki daje tudi podrobnejše informacije o programu tečajev

O-74

čestitke

Prof. Eugenu TITANU naše iskrene čestitke ob vstopu v zakonski pristan — obilo sreče, osebnih uspehov in zadovoljstva njemu in živiljenjski družici Anici — Novinarski kolegiji.

Top. STANKI na novi živiljenjski poti mnogo sreče. Tovariši iz OK LMS

Top. Petru RIBNIKARJU na novi živiljenjski poti mnogo sreče.

Okrajni komite LMS M. Sobotna

OKROŽNO SODISČE V MURSKI SOBOTI OBVEŠČA VSE PREBIVALCE POMURJA, DA JE URADNI DAN ZA STRANKE PRI TUKAJSNJEM SODISČU SAMO VSAK PONEDELJEK OD 8. DO 12. URE

Mali OGLASI

120-BASNO HARMONIKO prodam. Naslov v oglasnem oddelku PV. M-57

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOP-JEM, krovni voz in krovno vozno opremo ugodno prodam v Polani št. 24. Poizvedbe: Murska Sobotna, Kolodvorska 7. M-58

HISO Z GOSPODARSKIM POSLOP-JEM in 4 ha zemlje z vsemi kulturami ugodno prodam v Bokračih, lahko tudi na obroke. Poizvedbe: Tešanovci 3. M-23

DVE LESENI HISI za podreti prodam. Vprašati: Krnci 11, p. Martjanca. M-59

NJIVO v novi tabli za židovskim pokopališčem prodam. Vprašati: Ivanocijeva ul. 7, M. Sobotna. M-60

2000 kg DOBREGA SENA prodam. Josip Majerič, M. Sobotna, Gregorčičeva 34. M-61

SENO-OTAVO, prima vrtno, manjšo ali večjo količino prodam Antauer, Tropovci. M-62

ZENSKO ZAPESTNO URO sem našel. Naslov v oglasnem odd. PV. M-63

ZAGO za žaganje drv na bencin prodam. Naslov v upravi PV. M-64

PRVOVRSTNO KAPELSKO VINO, lastnega pridelka PRODAJAM PREKO CESTE po 160 din. Franc Talanay, Krekova 2, M. Sobotna. M-67

OPREMLJENO SOBO oddam. Ivanocijeva 12, Murska Sobotna. M-69

OPREMLJENO SOBO s posebnim vhodom oddam. Vprašati: Biža Halmoš, Slomškova 8, od 14. ure dalje. M-70

OBRTNO PODJETJE »OBRTNIK« v Murski Soboti razpisuje mesto delovodje Pečarskova. Prijave poslati v roku 14 dni upravi podjetja. M-72

HISO in 2 ha zemlje prodam. Vprašati: Lipovci 127, p. Bellinci. M-75

POSESTVO zaradi starosti oddam v najem ali v obdelovanje s polovine, tretjine. Za nagrado dobi prevzemnik po moji smrti hišo in 5 arov zemlje. Franc Suhač, Kuršinci 9, p. Bučkovi pri Ljutomeru. M-76

POSESTVO, 4 ha, z vsemi kulturami v bližini Gornje Radgone, dvostanovanjska hiša, takoj vseljiva, prodam. Naslov v upravi lista. M-77

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tiske v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobotna, Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Uprava: M. Sobotna, Kocljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasni in naročniški oddelki: Stefana Kovača 16 — Telefon 158 — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tek. račun pri Komunalni banki, 1-365

M. Sobotna, številka 605-70 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Zdravstvena DEŽURNA SLUŽBA

Dežurni zdravnik v Splošni ambulanti dne 1. februarja je dr. Stefan Vučak.

Dežurni zdravnik (nočni) na domu dne 2. februarja je dr. Jan Przybylski.

KRVODAJALCI NA TRANSFUZIJSKI POSTAJI V M. SOBOTI

od 19. do 24. jan. 1959

Helena Glazar iz Murske Sobotne (drugič), Katarina Matjašec iz Lipe (tretjič), Barbara Sinic iz Petanjec, Janez Sabo, Hedvika Sabo, Stefan Kocet, Jože Sajt, Jože Farkaš, Rozalija Pucko, Marija Cigan, Rozalija Vekaš, Stefan Kirali, Elizabeta Kirali, Katarina Toplak, Stefan Toplak, Franc Sabo, Katarina Cug, vsi iz Kapce; Cila Balažič, Rozalija Kolman, Marija Skerbenta, Matilda Balažič, Martin Balažič, vsi iz Hotice.

V imenu bolnikov se vsem krvodajalcem zahvaljuje za podarjeno kri Transfuzijska postaja Murska Sobotna.

Tedenski KOLENDAR

Petek, 30. januarja — Martina Sobotna, 31. januarja — Vanja Nedelja, 1. februarja — Nace Ponedeljek, 2. februarja — Ljuba Torek, 3. februarja — Blaž Sreda, 4. februarja — Bojana Četrtek, 5. februarja — Agata

KINO

MURSKA SOBOTA — od 30. jan. do 1. febr. italijanski barvni cinemascope film: »Se je prostor za enega«; od 2. do 3. februarja domači film: »VII. kongres ZKJ«; od 4. do 5. februarja sovjetski barvni cinemascope film: »Sestre«.

LJUTOMER — od 31. jan. do 1. febr. ameriški barvni film: »Piknik«; od 4. do 5. februarja ameriški film: »Obzirni kapetan«.

GORNJA RADGONA — od 31. jan. do 1. febr. ruski barvni film: »Novoletni ples«; 4. februarja amer. film: »Jack London«.

LENDAVA — od 30. jan. do 1. febr. madžarski film: »Dvanajst zadetkov«; od 3. do 4. februarja italijanski film: »Umberto«.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 31. jan. in 1. febr. ameriški film: »Ona je vedela, kaj hoče«.

VIDEM OB SČAVNICI — od 31. jan. do 1. febr. ameriški film: »Velika noč Casanove«.

ZDRAVILISCE SLATINA RADENCI — 29. januarja poljski film: »Ferdinand Chopin«; 31. jan. in 1. febr. angleški film: »Plavalna zapeljivka«; 5. februarja jugoslovanski film: »Milijoni na otoku«.

VELIKA POLANA — 1. februarja ameriški film: »Darilo na vrvi«.

OBVESTILO

Okrajni ljudski odbor, Tajništvo za notranje zadeve Murske Sobotne obvešča vse lastnike motornih vozil, da bo

REGISTRACIJA MOTORNIH VOZIL

po naslednjem razporedu: dne: 6. febr., 20. febr., 6. marca, 20. marca, 3. aprila, 17. aprila in 30. aprila 1959

Vsi lastniki motornih vozil, ki želijo registrirati svoja vozila, naj se zgledajo v zgoraj navedenih dnevih, ker izven določenih dnevoev ne bo registracije vozil.

Ta razpored pa velja samo za one lastnike motornih vozil, ki so si vozila na novo nabavili in niso bila do sedaj registrirana.

Datum pričetka redne letne registracije motornih vozil bomo objavili naknadno. Do takrat pa so ti dnevi določeni za registracijo motornih vozil.

Iz pisarne tajništva za notranje zadeve

O-80

Zadružna hranilnica in posojilnica Murska Sobotna razpisuje po zakonu o javnih uslužbencih delovno mesto

BLAGAJNIKA

Pogoji: popolna srednja šola in najmanj 5 let prakse na blagajni oz. pri podobnem poslu — ali nepopolna srednja šola in najmanj 10 let prakse na blagajni oz. pri podobnem poslu.

Prošnje z izpiskom iz rojstne matične knjige, državljansko izkaznico, zdravniškim spričevalom, zadnjim šolskim spričevalom, potrdilom o nezakovanju, potrdilom, da ni v preiskavi, in opisom dosedanjega službovanja je treba predložiti do 12. februarja 1959.

O-81

Kmetijska zadruga Križevci v Prekmurju

razpisuje delovno mesto za

POMOŽNEGA KNJIGOVODJO

Pogoji: srednja ali nižja šolska izobrazba, znanje strojepisja in najmanj tri leta prakse v knjigovodskih poslih.

Prijave vložiti do 10. februarja 1959 na upravo.

O-57



STOJ
NE ZAVRZI
SVINJSKE KOŽE
PRAŠIČA ODERI,
KOŽO PA PRODAJ
KOTEKSU!

Lažni Fermente je še enkrat potkal na vrata, toda tokrat nekoliko glasneje kot prvič in ker ni z ene strani nihče prišel, da bi jih odprl, je pričel razbijati. Slednjič so se vrata le odprla in na pragu je stala mlada deklica v nesramežljivo odpeti domači halji, ki je bila strahovito zmečkana.

»Ali si že spet ležala v postelji? Si že spet ujela novo žrtev svoje pokvarjenosti, čeprav sem ti to že šestkrat prepovedal,« jo je narahil lažni detektiv.

Dekle ga je premerila od glave do pet, zazehala, nato pa dejala:

»Saj dobro veš, kaj sem počela vso noč. Seveda sem spala, ker vem, da ponoči spet ne bo miru. Svoje pridige pa le pristiđi za svoje damice v Imperialu« in ne zmerjaj me v prisotnosti svojega gosta.«

Sele sedaj je opazila, da »gost« ni pri zavesti, kajti šofer si ga je naložil na svoja orjaška ramena kot prazno vrečo, čeprav dr. Kraussu ni ravno mnogo manjkalo do 100 kg.

Ko je obležal na nepostlani postelji, dišeči po cenemem parfumu, se je dr. Krauss odločil, da bo kolikor le mogoče dolgo igral vlogo onesveščene. Skozi skoraj zaprte veke je še dalje opazoval dogodke okrog sebe.

»Nisem nameraval, da bi si poškovala glavo,« je zaslisl glas dozvednega detektiva. »Upam, da ni nič resnega. Kot kaže, sem ga dobro mahnil po tilniku.« »Ali naj ga obvezem,« je vprašala dekle, ki si je medtem že zapela haljo, kajti šofer je preveč očitno zabadal poglede v belino njene kože.

»Stori to, Nina!«

Ce bi dr. Krauss smatral, da bi bilo koristno spregovoriti, bi sam zaprosil, naj ga obveže. Čutil je, da je zaradi rane na seneh po obrazu ves krvav, kar ga je pa najbolj skelelo, je bila poškodba na tilniku zaradi udarca.

Medtem ko mu je dekle z alkoholom očistila rano in mu jo obvezala, se je dr. Krauss neopazno ogledal po sobi. Po njeni opremi ni mogel ugotoviti, komu pravzaprav pripada. Po velikem ogledalu v kotu in številnih steklenicah s parfumi je sodil, da pripada dekletu, ki jo je lažni Fermente prej imenoval Nina, zaradi številnih epruvet in retort ter njemu neznanih aparatov na veliki mizi sredi sobe pa bi skoraj menil, da je zašel v delovni prostor kakega študenta kemije, če ne celo profesorja.

Sicer pa ni bil njegov položaj prav nič zavidanja vreden. Ležal je na ne preveč snažni postelji v tej prečudni sobi v Rimu brez kakršnegakoli upanja na beg. Priprtih oči je čakal nadaljnega razvoja dogodkov.

Pino, sedaj lahko vrneš avto lastniku. Danes ga ne bomo več potrebovali,« je dejal dozvedni Fermente orjaškemu šoferju.

»V redu. Če bi me danes še potrebovali, veste, kje sem.«

Šofer je naglih korakov zapustil sobo in dr. Krauss je malce okrenil glavo, da bi videl, če je kakšna priložnost za beg. Soba je imela steklena vrata in okno na verando. To pa je bilo, sodeč po drevesih na prostem, previsoko. Dalje so bila v sobi še ena vrata, v kotu pisalna miza, na njej gramofon in nekaj gramofonskih plošč, nekaj stolov, umivalnik, sredi sobe velika miza z retortami in epruvetami, široka postelja in velika omara. Skušal si je zapomniti čimveč podrobnosti.

»Kaže, da ti je žal, ker ni ujetnik nepoškodovan,« je dejala Nina, ko si je po obvezovanju umila v umivalniku roke.

»Niti najmanj. Popolnoma prav bi se mu zgodilo, če bi bilo po njem,« je dejal lažni Fermente zlobno. »Bilo pa bi zelo nerazumno. Nočem mrličev, če se jim lahko ognemo. Sicer pa se bo vsak čas osvestil. Pripravi steklenico z etrom, Ninočka, in ga spet uspavaj!«

»Za koliko časa?«

»Pred temo ga ne bomo potrebovali.«

»Ali bo dobil že danes svojo dozo strupa masali?«

»To bomo še videli.«

Dr. Kraussu je polagoma splahnel pogum, ko je prisluhnil temu pogovoru. Ujel se je v mrežo ljudi, ki so prav tako iznajdljivi kot brezobzirni. Toda Ninočka se mu je že približala in sedla poleg njega na posteljo. Prsti njene desnice so oklepali steklenico s širokim vratom, v kateri je bila tekočina, ki naj bi ga za nekaj ur uspavala. Ali naj z enim udarcem podere lažnega detektiva na tla in pobegne ter dvomljivo punčari, ki mu verjetno ne bo povzročila preglavice pri begu? Saj je bil v mladosti odlični boksar, ki je uspaval v ringu vrsto svojih tekmecev! Temu salonskemu levu bo vsekakor kos, čeprav mu je mladost že pokazala hrbet. Ne, pretvarjal se bo, ko ga bo dekle hotela uspavati. Zajel bo s polnimi pljuči zrak, da bo od časa do časa lahko skozi nos zapiskal in jo s tem prepričal, da vdihuje uspavalne hlape, v resnici pa bo le na videz odpiral in zapiral nozdrvi ter napenjal in krčil pod obleko prsni koš, kakor da bi dihal.

Ko bosta lažni detektiv in njegova Nina menila, da ga je eter uspaval, ga bosta morda pustila samega. Takrat bo lahko kar brez boja popihal. Prav, torej naj le začne ta Nina ali Ninočka s svojim etrom!

Sklenil je, da bo dogodke pospešil. Zato je glasno zastokal, kakor da polagoma prihaja k zavesti.

»Ninočka, začni vendar!« je ukazal lažni detektiv.

Ninočka je odmašila steklenico. Se prej ga je dozvedni Fermente na postelji privzdignil, da bi ji olajšal delo. Pot uspavalnih hlapov je vodila naravnost v nozdrvi dr. Kraussa, ki se je na moč pretvarjal, kakor da bi globoko vdihoval eter.

»Dovolj bo, Ninočka! Do večera je dober!«

Dekle je brž zamašila steklenico. Dr. Krauss je omahnil na ležišče kakor v kakšni klasični švicarski drami.

»Ninočka,« je spet povzel lažni detektiv. »Obleci se in obvesti ostale za zvečer. Saj veš, katere mislim. Posluži se dogovorjenih znamenj in le v skrajnem primeru uporabi javno telefonsko govornico. Sam bom medtem stražil najinega spečega junaka in tudi obisk pričakujem.«

Ninočka je potegnila dim cigarete in zamrmrala neko ime, ki ga dr. Krauss ni razumel.

Lažni detektiv je prikimal.

»Obrni se v zid, fant, da se preoblečem,« je naposled pristavila Ninočka.

»Glej! Od kdaj si pa tako sramežljiva? Ali igraš tudi pred svojimi žrtvami vlogo plašne srnice?« Zažvignil je in nadaljeval: »Sramežljivost ti prav nič ne pristoja, Ninočka! Le junakoški pokazi svoje telo, ki je nekoč moralo biti deviško! Na ves glas se je jel krohotati. Navzlic prisiljenemu krohotu se je obrnil v zid. Tudi dr. Krauss je moral povsem zapreti svoje priprte veke, v strahu, da ga ne bi oblihal sramežljivosti. Rdečica na obrazu bi ga lahko izdala.

Obred oblačenja in lepoticenja je trajal precej dolgo. Ko so njeni odločni koraki v čevljih s kakor žebelj tanko peto izdali dr. Kraussu, da lahko spet poški izza priprtih vek, je skoraj ni več spoznal. To ni bila več tista zanemarjena Nina, ki jim je odprla v garaži vrata in ga je z etrom »uspavala«. Po sobi se je sprehajala mlada dama, kakršnih je v vsakem vlemestu na pretek. Njeni nylon kodri so kazali brezhiben umetniški nered in s tem pričelo po najnovejši rimski modi. Spočetka bi ji dr. Krauss malone pripisal večjo in učinkovitejšo lepoto kakor Syl. To pa zato, ker je ni videl z odprtimi očmi. Ninočka je imela lase črne kakor oglje, a prav tako smaragdno zelene oči kot Syl Parkerjeva.

Je bila Ninočka »Moistrova« ljubica? To je bila le domneva našega vrliga Švicarja. Prav gotovo pa je služila lažnemu detektivu kot poslušno orodje pri njegovem zlikovskem poslu.

Slednjič si je Ninočka nataknila še sončna očala aerodinamične oblike. Soba je zapustila brez pozdrava. Lažnemu detektivu je le komaj zaznavno pokimala. Ta ji je v odgovor pomežiknil.

Mož, ki si je nadel lažno ime Fermente, je bežno pogledal jetnika. Stopil je k pisalni mizi. Nekaj časa je brskal med stari časniki, ki so vzbujali videz pokošenega polja. Nato se je sklonil in vzel iz nekega predala precej veliko in debelo zaplepko.

CEYLON — biser Vzhoda

Ceylonu pravijo »Biser Vzhoda«. Mogoče ga tako imenujejo tudi zategadelj, ker so tamkaj največja lovišča biserov ali pa zato, ker je lepota Ceylona res taka, da jo lahko primerjamo z lepoto bisera. Ceylon je stokrat manjši od Avstralije, toda na njem živi prav toliko ljudi, kot v Avstraliji. Na 65.000 km² živi okrog devet milijonov prebivalcev.

Ceylon je eden izmed najbolj pomembnih otokov. Ker je sredi Indijskega oceana, tam kjer je največ morskih poti na vse strani sveta in je nedaleč od Indije, je bil vedno strateško zelo važen. Zato je bil kolonija Portugalije, Nizo-

zemske in naposled Velike Britanije. Kolonizatorji so se kar tepli za posest tega otoka. Samo britanska kolonija je bil Ceylon okrog 150 let. Tedaj je postal dominion in nekaj pozneje je dobil samostojnost. Od 1948. do 1956. leta je vladala na Ceylonu stranka, ki se je oslanjala izključno na Zahod. Nova, zmagovita stranka je Združena nacionalna fronta. Program te stranke je bil predvsem vplivom, politiko neoprotovanja k blokom, krepitev stikov z državami na osnovi koeksistence, odpoved pogodb o tujih bazah...

Odkar je vlado formiral Solomon Bandaranaike so bili vzpostavljeni diplomatski stiki s ZSSR in LR Kitajsko, nacionalizirali so plantaže čaja in kaučuka, ki so bile v tujih rokah...

Na otoku je primerna za obdelovanje le tretjina zemlje. Kmetijstvo je osnova gospodarstva, toda že so začeli graditi tudi hidroenergetski sistem, ki bo omogočil obdelovati še znaten del doslej neobdelovanega zemljišča. Vlada si je na jasnem, da je napredek dežele odvisen predvsem od tehnične-

ga napredka dežele, zato se njeni predstavniki zelo močno potegujejo za pomoč nerazvitem deželam preko Specialnega fonda Združenih narodov.

Premier Bandaranaike je izjavil, da so lahko največji gospodarski problemi rešeni na

socialistični liniji, torej odklanja privrati kapital.

Jugoslavija je že navezala stike s Ceylonom, toda kaže, da je mogoče gospodarske stike med obema deželama še razširiti. Ceylonsko tržišče je za naša izvozna in uvozna podjetja še vedno novo.



Sudanski kmet pri delu

SUDAN — dežela bombaža

Sudan je dežela bombaža. Bombaž je vir domala vseh deviznih dohodkov, ki krijejo izdatke za vsa avto. Toda predlanskim in lani Sudan ni mogel pridelati svojih zaloz bombaža. Predlanski pridelki so bili katastrofalno nizki, zato so države rezervne usahile. Potrebno je bilo zmanjšati uvoz. Vlada bivšega šefa države je morala skleniti pogodbe celo z vzhodnimi deželami, čeprav je bila usmerjena k Zahodu.

Tuja veleposlaništva so se vmešavala v notranje zadeve Sudana. Govorilo se je o tem, da so poslance podkupovali za glasovanje in za pristopanje k strankam... Temu so se pridruževala vprašanja neurejenih notranjepolitičnih problemov: jug je zahteval federativno ureditev dežele...

Stranke so na vse načine intrigrirale in pripravljale programe za rušenje obstoječega režima, dogovarjale so se in si grozile, toda do državnega udara takšne vrste, kot so si ga predstavljale stranke le ni prišlo, ker je izvedla državni udar vojska, vodstvo vojske v celoti in ne samo skupina oficirjev. Očitno so v krogih vojske uvideli, da je nekaj treba storiti, ko so politiki že privedli državo na rob propada. Na čelu z generalom Ibrahimom Abudom so torej izvedli preobrat 17. novembra preteklega leta.

General Abuda svet še ni poznal pred prevratom. O njem je bilo mnogo ugibanj. Njegov življenjepis ne pove mnogo, največ to, da je sto odstoten oficir po karieri. Rodil se je leta 1900. Vojno akademijo je končal v Kartumu s 18. letom starosti. Torej se je šolal doma, čeprav

je bil tudi v tujini. V drugi svetovni vojni se je boril s sudanskimi enotami v okviru britanskih sil proti italijanskim fašistom na frontah v Eritreji, Etiopiji in Libiji. Zanimivo je da je bil z Abdulahom Kalilom, premierom Sudana, do prevrata vojni tovariš. Oba sta se borila na isti fronti. General je postal v začetku leta 1957 in je bil vrhovni komandant sudanske armade.

Po prevratu se je kmalu zvedelo, da si prizadeva Sudan okrepiti odnose z Združenim arabsko republiko, s katero se prej ni hotel sporazumeti in da hoče ohraniti neodvisnost od Vzhoda in Zahoda, kljub temu,

ETIOPIJA, DEŽELA, KI JI FOMALNO V PRIZVOJU

Obisk predsednika Teta Aziji se je končal. Zdaj je že na poti v Afrko. Obiskal bo Etiopijo, Sudan in Združeno arabsko republiko. Do prvih stikov z Etiopijo je prišlo že pred osmimi leti. Redna blagovna izmenjava se je začela 1954. leta. Za to je bila leto dni prej podpisana trgovska pogodba. L. 1954. je obiskal jugoslavjivo tudi etiopski cesar Selassie. Tedaj je bilo ustanovljeno tudi izvoznopodjetje »Jugoe Etiopija«. Leta 1957. je podpisalo »Pom grade« podpisalo z etiopsko vlado pogodbo o izgradnji pristanišča Asab v vrednosti 26 milijonov etiopskih dolarjev.

Poslovni stiki so se torej med

da je pripravljen sprejemati ameriško pomoč. To s pripombo, da bo dežela čuvala svojo neodvisnost in suverenost.

Sudan je torej ena izmed mladih dežel, ki si prizadevajo doseči napredek in primerno bodočnost, ki je doslej zaradi vmešavanja od drugod niso mogli doseči. Dežela je odločen pristav miroljubnega sožitja, koeksistence in zato je razumljivo, da navezuje stike z deželami, ki so enakega mišljenja.

Potem torej ni nič čudnega, če je tovariš Tito sprejel poziv za obisk tudi te dežele.

ETIOPIJA, DEŽELA, KI JI FOMALNO V PRIZVOJU

obema državama zelo naglo večali in razvijali. Lani decembra pa je podjetje Naftaplina iz Zagreba začelo iskati Nafto v Etiopiji. Vrednost teh del je okrog milijon etioopskih dolarjev. Sodeluje okrog 30 jugoslovanskih inženirjev in tehnikov, med njimi je tudi ing. Cigurič Lendave. Tudi jez in melioracije doline Zula, bo delo, ki ga bodo izvedli jugoslovanski strokovnjaki.

Poleg blagovne izmenjave, raziskovanja in načrtovanja sta Jugoslavija in Etiopija razvili tudi druge oblike sodelovanja. Precej jugoslovanskih strokovnjakov dela v upravi, gospodarskem načrtovanju in zdravstveni službi Etiopije...

Velika krivica

Glasilo koroških Slovencev in tedenski list gradščanskih Hrvatov obojata pisanje avstrijskega tiska o šolstvu na Koroškem

Slovenski vestniki obojta najnovejši pisanje avstrijskega, posebno pa koroškega tiska o vprašanju šolstva na Koroškem in pše, da škodi protijugoslovansko pisanje in napadi na Slovence tako odnošajem med obema narodoma na Koroškem, kot tudi odnošajem med Avstrijo in Jugoslavijo. List dodaja, da bi morali prenehati s takšnim pisanjem. Prizadevati bi si morali, da bi z iskrenim in prijateljskim sodelovanjem izgradili most k medsebojnemu razumevanju in spoštovanju.

V takšnem duhu bo možno brez posebnih težav rešiti vsa medsebojna vprašanja, kar bo imelo neprecenljivo vrednost za nadaljnji razvoj Koroške in Avstrije ter meddržavnih od-

nosov. Nato navaja list, da so od 7. člena državnega sporazuma uresničili samo vprašanje slovenske gimnazije v Celovcu.

Tedenski list gradščanskih Hrvatov »Naš taježnik« objavljaja daljši članek, v katerem v celoti podpira zakonite zahteve koroških Slovencev po pravični rešitvi šolskega vprašanja. Casopis poudarja, da bi posebna komisija avstrijskega prosvetnega ministrstva morala spoznati položaj, ki je nastal po ukinitvi obveznega pouka slovenskega. Ta ukrep je velika krivica za naše brate Slovence. Casopis podpira zahtevo koroških Slovencev, da naj prdejo v komisijo tudi pedagogi in pravniki in vrst manjšine.

„Salamon bi razdelil krivdo na dvoje“

V katero smer se bodo premaknili odnosi med ZDA in ZSSR? To je vprašanje, na katero si skušajo odgovoriti vsi na svetu. Kaže, da smo korak bliže vsaj začeli in denim sporazumom. Pobudo za sporazumevanje je dal Mikojanov zasebni, v resnici uradno-politični obisk z ZDA. Seveda je potrebno še veliko časa in uporaba mnogih različnih načinov za to, da bo doseženo resnično zblizanje, v katerega ne bo mogoče dvomiti.

Novo obdobje ameriško-sovjetskih odnosov je torej na vidiku. Podpredsednik sovjetske vlade je nakazal mnogo optimizma s svojim prijetnim nastopom. V Ameriki in posredno v svetovni javnosti, je ustvaril simpatije napram sovjetskemu državljanu. Kaže, da je bilo Mikojanovo potovanje dobro proučena gesta Sovjetov, gesta, katere učinek je lahko za osnovo bodočim stikom in neposrednim razgovorom med najmočnejšima predstavnikoma Vzhoda in Zahoda.

Ne gre predvsem za to, da bi sovjetska pobuda glede Berlina in nato mirovne pogodbe z Nemčijo, uspela. V celoti gre za odstranitev niza motenj, ki izvirajo iz političnih nasprotovanj in se izražajo v gospodarskih odnosih. Samo dejstvo, da je Sovjetska zveza v prvi polovici preteklega leta izvozila v ZDA le za 406.000 dolarjev blaga in od tam uvozila za 6.549.000 dolarjev blaga, je z ozirom na ogromno gospodarsko moč obeh dežel naravnost porazen podatek. Ze samo v tem je izražena ostrina medsebojnih nasprotovanj in svežost prepovedi kakršnega koli sodelovanja med obema deželama.

Ni torej čudno, če si je Mikojan prizadeval vplivati prav v tej smeri, ko je priporočal Američanom, naj se zgledejo po starem Fordu, ki je kljub svojim drugačnim političnim pogledom brez pomisleka trgoval s Sovjeti. Kot mimogrede je izrazil prepričanje, da si poslovni ljudje Amerike gotovo ne želijo vojne, ker bi jim ta porušila tovarne. Obsodil je tudi hladno vojno in pozival h krepljenju »vročega miru, a o krivdi, za katero pravita oba bloka, da je kriva nasprotna stran, je dejal, da bi jo Salamon gotovo razdelil na dvoje in prisodil obema po polovico...

NAŠ ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Mikojan je govoril to in še marsikaj drugega na svojem potovanju, ki je trajalo šestnajst dni. V tem času je namreč prepotoval velik del Združenih držav Amerike. Razen New Yorka in Washingtona je obiskal še Cleveland, Detroit, Los Angeles in Chicago. Govoril je s senatorji, finančniki, industrijanci, poslovnimi ljudmi in tudi z delavci. Pogovarjal se je dolgo in je z državniki obravnaval prav vse najpomembnejše probleme sveta. Mnogokrat je poudaril, da predlog o Berlinu in Nemčiji ni ultimat, temveč, da so sovjetski predlogi v splošnem dobromernejši od predlogov za razpravljanje. Na trditve o dobromernosti pa, seveda, tudi gostitelji niso mogli odgovarjati drugače, kot s poudarjanjem svoje dobromernosti.

Mikojan je torej vseskozi vodil kampanjo, ki naj bi premagala nezaupanje ameriškega človeka napram Sovjetom. To je hotel doseči s tem, da je s svojim primerom občevanja z Američani vzbujal zaupanje v sovjetskega politika in simpatije do njega kot človeka. Poleg tega se je seveda boril proti omejitvam v trgovini, proti stalnim sumom v sovjetske namere, proti hladni vojni...

V takšnem prizadevanju je pač zelo važen osebni vpliv, vpliv osebnosti. Kar se tega tiče, so Sovjeti izbrali pravega človeka. Nek ameriški poslovni mož je to izrazil takole: »Veste, če bi ostal (Mikojan o.p.) tu dolgo, mislim, da bi si ga izbrali za senatorja! Čeprav je bilo to izrečeno v šali, je vendarle značilno!

Takšen viš, če je pozitiven, kot je tokrat bil, je dober in če je pozitivna vsaka nadaljnja namera, potem je zares dobro.

Predsednik italijanske vlade

Aminore Fanfani je dopoldne ob 11. v ponedeljek obiskal na Kvirinalu predsednika republike Gronchi in mu sporočil odstop svoje vlade. Odstop Fanfanijeve vlade ni presenetil n'kogar, kajti vlada je bila praktično že več mesecev v krizi in je zaradi nesoglasij v Krščansko demokratski stranki tudi v parlamentu večkrat ostala v manjšini. Nesoglasja pa so obstajala tudi v sami vladi.

Belgijske oblasti so ponovno sporočile, da je v pristanču Matubi v Belgijskem Kongu prišlo ponovno do spopadov, tokrat med črnsko mladino in belgijsko policijo. Po uradnem sporočilu je prišlo do spopadov zategadelj, ker je okrog 1000 demonstrantov napadlo zgradbo belgijskega sodišča v Matubi.

Foreign Office je nedavno uradno potrdilo, da je britanski zunanji minister Selwin Lloyd sprejel odgovor na svojo poslanico, v kateri je zahteval od zunanjega ministra ZAR, da bi lahko poslal posebno britansko misijo, ki bi posredovala pri podpisovanju finančnega sporazuma, kot tudi pojasnila za uporabo posameznih določil tega sporazuma. Po besedah ti-

skovnega predstavnika ZAR ni zavrnila predlogov. Torej se razgovori ugodno razvijajo in se odnosi, ki so bili sklenjeni ob Sueški vojni izboljšujejo.

V Washingtonu se bo prihodnji mesec začelo posvetovanje med Veliko Britanijo, ZDA, Francijo in Zah. Nemčijo o odgovoru na sovjetsko noto o sklicanju konference za sklenitev mirovne pogodbe z Nemčijo in o Berlinskem vprašanju. Menijo, da bi lahko odgovor vseboval tudi predlog za sestanek zunanjih ministrov Vzhoda in Zahoda.

Pariški tisk je objavil prve podatke o političnem razdruju velike milijarderske razbojnice afere Lacaze-Zeldjaca, ki že tedaj dni vzbujajo pozornost tiskajšnje javnosti. Po pisanju časopisov so mimo glavnih junakov te afere zaradi dediščne med člani družbe Lacaze. K sodelujo med največje rudarske magnate Francije, posredno ali neposredno zapletene v spot tudi številne vidne osebnosti z političnega in kulturnega življenja, ter več vojaških funkcionarjev. Ker gre za več ali manj politični proces, bo glavna razprava najbrž za zaprtimi vrati.

TO, KAR JE ZNANO, PA RADI POZABLJAMO...

...da še sedaj umirajo ljudje za posledicami eksplozije atomske bombe, ki je bila med drugo svetovno vojno vržena na japonsko mesto Hirošimo.

...da pomeni izraz, perpetuum mobile, stroj, ki naj se premika sem ter tja brez kakršnekoli energije. V kemiji je poznan perpetuum mobile 1. vrste in perpetuum mobile 2. vrste.

...da so lucerno sadili že stari Perzijci mnogo let pred našim štetjem.

...da ima najbolj elektrificirano gospodinjstvo na svetu Švica, kjer porabi vsako gospodinjstvo na leto 2.740 kWh, sledi pa ji Britanija s 1.613 kWh na gospodinjstvo, 53% švicarskih gospodinjstev kuha na elektriko.

...da so prvi uporabili tanke v bitki na reki Somali 15. septembra 1916. V to prvo borbo jih je šlo 52 in so prodrli 5 km v širino in 5 km v globino.

...da so prvi tank izdelali Angličani in sicer leta 1916, sledili so jim Francozi leta 1916, Amerikanci leta 1917, Nemci 1918, Rusi pa so jih dobili šele leta 1920.

...da ima največji narodni dohodek v Jugoslaviji okraj Reka v LR Hrvaški, kjer so zlasti pomembne velike ladjedelnice.

...da je bilo v Sloveniji registriranih leta 1953 10.240 motornih vozil, sedaj pa jih je registriranih že 28.550.

...da je bil izveden prvi polet okrog sveta z letalom in brez vmesnih pristančkov leta 1949. Letalo, v katerem je bilo 14 potnikov, je potrebovalo za to pot 5 dni 22 ur in 1 minuto. Pri tem so ga štirikrat polnili z gorivom in to kar med poletom v zraku.

...da je bila zgrajena prva železniška proga na svetu v Angliji leta 1825., sledile so ji Francija 1825., Irska 1854., Belgija in Nemčija 1855.

NA POTI DO LUNE

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

Svet se je smejal iz vizionarjev in poleta na Luno, ne slutec nevarnosti, ki jo pripravljalo prav navdušenje za medplanetarne polete. Toda že pred 1930. letom se je nekdo enako resno zanimal za medplanetarne polete. Ime dr. Goddard je dobro znano v raziskovalnem centru ameriške mornarice. Ze kot 16-letni mladenič se je leta 1888 navduševal za polete v vsemirje, navdihnjen z vizijami Julesa Vernea. Poizkušal je narediti balon iz aluminija, s katerim bi poletel na Luno. Tedaj je pričel proučevati rakete. Toda, rakete so bile tedaj najbolj znane kot sredstvo za ognjemet. Student Goddard je s svojimi poizkusi čisto zadimil vsa univerzo. V letu začetka prve svetovne vojne je izredni profesor fizike na Clarrovi univerzi patentiral dve iznajdbi, ki sta še danes temelj vse raketne fizike. Petinatiset let pozneje je dosegla raketa, izdelana na ta način, višino 400 km. Ze leta 1915 je Goddard dokazal, da rakete lahko letijo v brezračnem prostoru. Prišel je torej do zaključka, da rakete lahko letijo tudi izven atmosfere.

Goddard je bil brez sredstev. Od napročnih mu je pomagala ustanova Smithsonian s 5000 dolarji.

V prvi svetovni vojni je Goddard poskušal doseči, da bi se ameriška vojska oborožila z novim, raketnim orožjem. Ni našel razumevanja. Ob koncu prve svetovne vojne je pokazal vojnim strokovnjakom brezstrajni minometalec. Ob obračunu ustanovi Smithsonian je omenil možnost poleta na Luno. Vsi časopisni stolpci so bili polni te senzacionalne vesti.

Ena od Goddardovih večjih raket je 1929. leta vzletela 30 m visoko. Raketa se je sicer razbila, časopisje pa je javljalo, da se je razbila Goddardova raketa za polet na Luno — že preden so prispeli policijski avtomobili na njegovo posestvo v Massaguseetu, kjer je opravljal poizkuse. Demantiranje te vesti ni zalego.

Ljudje so se kar naprej smejali. Smeji jim zamirala šele te dni, ko je raketa poletela k Soncu in ko na obeh straneh Sveta govo-

rijo, da imajo take rakete, da lahko zadenejo katerokoli točko na Zemlji. Zadenejo da, toda ali zanesljivo? Tako zanesljivo, da se jim raketa slučajno ne vrne kot bumerang na lastno ozemlje. Ze



Poskusno letalo za velike hitrosti »X-5« eno izmed znamenitih poskusnih letal iz serije X. To letalo ima še lepo obliko letala, med tem ko izgleda »X-15« tako kot spredaj odrezana cigara z okrnelim končič kril.

večkrat se je zgodilo, da so zelo precizni izstrelki ušli kontroli in ogrozili mesta in vasi, ker jih več niso mogli ne sestreliti ne voditi...

REKORD: 557,70 KM NA URO!

Tistega leta, ko se je Godardova velika raketa razpočila in leto dni preden je začel von Baran sanjati o medplanetarnih poletih, je letalski poročnik Orlebar letel z letalom Supermarine S-6 557,700 kilometrov na uro in s tem prvič prabil absolutni svetovni rekord v hitrosti Angliji. Leta 1906, torej tedaj, ko je bil Goddard star 34 let in je že imel za seboj veliko raketnih poskusov in izkušenj, je Braziljanec Santos Dumont, dosegel v višini 6 metrov z letalom lastne konstrukcije 41,292 kilometra na uro. Kako nesprejemljive so bile v teh časih sanje o medplanetarnih poletih in kako slabzna hitarste se je zdela takrat hitrost blizu 600 km na uro!

Med drugo svetovno vojno so posamezni letalci leteli že mnogo hitreje. Z leti se je večala hitrost kilometra za kilometer in še leta 1955 ni pressegla hitrost najsoodnejših letal štev. 1215 km/h. Poleti 1955. leta pa je nad puščavo Mojave, severno od Los Angelesa, na 18 km dogi tekmovalni progi in v višini 12.000 m v dveh poletih bil dosežen nov rekord 1.522,758 km/h. To je bil prvi merjeni hitrostni rekord v stratosferski višini in šestdeseti po vrsti od Santosa Dumonda 1906. leta.

Nekaj manj kot eno leto pozneje je Peter Twis potokel ta rekord za skoraj 500 km/h. Hitrost se je močno približevala številki 2000 km/h. Toda letala, s katerimi so leteli v teh časih, so dobila naravnost že fantastične oblike. Svojim prednikom so komaj podobna in pogon je povsem drugačen, turboreakcijski, raketni itd. O elisah ni danes tu šaha.

Toda kaj je to proti višini 27 km nad zemljo, kjer je človek letel s hitrostjo 2.135 km/h. Letenje s hitrostjo, ki je dvainpolkrat večja od hitrosti zvoka! Letalo je vodil pilot Charles A. Yager. Z letalom vred ga je dvignilo v višino teško letalo »B-29«. Eno uro ga je dvigalo do višine 26.000 m. Pilota so obkrožali številni instrumenti. Ni imel naloge doseči hitrostni rekord! Letel je lahko le nekaj minut, kajti reakcijsko raketni motor je žrl ogromno goriva.

(Nadaljevanje prihodnjč)